

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΘΡΑΚΩΝ ¹⁾

§ 1. Οἱ λαοί, οἵτινες κατέκουν ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὴν λεγομένην Ἰλ-
λυρικὴν ἢ Ἑλληνικὴν Χερσονήσον, ὡς καὶ τὰς πλείους τῶν παραλίω
τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χωρῶν, ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ἰνδοευρωπα-
κῶν ἢ Ἰνδογερμανικῶν ἢ Ἀρίων ²⁾ ἔθνων τῆς Κανακασίας φυλῆς ³⁾. Ἡ
πρώτη κοιτίς τούτων ἐτίθετο ἄλλοτε ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, σήμερον ὅμως
οἱ πλείστοι τῶν ἱστορικῶν καὶ ἄλλων εἰδικῶν δυναμένων νὰ ἐκφέρωσιν
ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἐγκυρον γνώμη, φρονοῦσιν ὅτι οἱ Ἀριοὶ ἐκ τῆς
Εὐρώπης ἐπεξετάθησαν καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν διότι κοιτίς αὐτῶν εἶναι ἡ
Κεντρικὴ Εὐρώπη ἢ τὰ ἀνατολικά αὐτῆς μέρη, δηλαδὴ τὰ ὄρια τῆς Εὐ-

¹⁾ Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου συγγράμματος «Θράκη καὶ Φιλιππούπολις» ἀπὸ τῶν ἀρχαιο-
τάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Α. Ι.

²⁾ Ἡ λέξις εἶναι σανσκριτικὴ «arya» καὶ σημαίνει εὐγενής, ἀγαθός.

³⁾ Ταῦτα τὰ ὀνόματα ἐκλάσθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν καὶ γλωσσολό-
γων καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ καλοῦσι τούτους τοὺς λαοὺς Ἰνδογερμανοὺς, οἱ δὲ Γάλλοι
καὶ Ἀγγλοὶ Ἰνδοευρωπαῖοις ἢ καὶ Ἰνδοκελτοὺς καὶ ἄλλοι Ἀρίους. Πάντες ὅμως οἱ ὄροι
φαίνονται πλημμελεῖς, ἵτε μὴ συμπεριλαμβάνοντες ἐν τῇ αὐτῇ λέξει πάντας τοὺς ἀνή-
κοντας εἰς τὸ προπάλαιον ἔθνος λαοὺς, ὅθεν προτιμότερος κρίνεται ὑπὸ πολλῶν ὁ ὑπὸ
τοῦ Diefenbach προταθεὶς ὄρος Ἰαυετικοὶ λαοί. Ἴδε Whitney-Jolly-Χατζιδάκι Γλωσ-
σικὰ ἀναγνώσματα σελ. 299.

Δυστυχῶς ὁ τελευταῖος ὄρος, καίπερ προσφορώτερος, δὲν ἐπεκράτησεν, ὅθεν καὶ
ἡμεῖς ποιοῦμεθα χρῆσιν πάντων τῶν ἄλλων ἀδιακρίτως. Σημειωτέον δὲ ὅτι παρὰ τοῖς
Γερμανοῖς ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου Ἀριοὶ περιωρίσθη νῦν εἰς τὸν Ἀσιατικὸν κλάδον τῶν
λαῶν τῆς οἰκογενείας, δηλαδὴ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τοὺς Ἰρανοὺς.

Ὁ γλωσσολόγος Kretschmer ὑπάγει εἰς τὴν οἰκογένειαν τούτων τῶν λαῶν ἕκ μὲν
τῶν Ἀσιατικῶν ἔθνων τοὺς Ἰνδοὺς, τοὺς Ἰρανοὺς (Βακτρίους, Πέρσας, Μήδους), εἰς
οὓς διὰ τὴν συγγένειαν τῆς γλώσσης ἀνήκousι καὶ οἱ πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξείνου
Πόντου οἰκοῦντες ποτε Σκύθαι, τοὺς Τοχαροὺς, Ἰνδοσκυθικὸν φύλον, οὗ ἡ γλώσσα
ἐγνωσθῇ ἐσχάτως ἐκ χειρογράφων εὑρεθέντων ἐν Τουρκεστάν, τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς
Φρέγας, ἐκ δὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἔθνων τοὺς Σλαῶν, τοὺς Λιθουανοὺς, τοὺς Γερμανοὺς,
τοὺς Κέλτας, τοὺς Ἰταλοὺς, τοὺς Ἰλλυριοὺς, τοὺς Θράκας καὶ τοὺς Ἕλληνας. Ἴδε: Nörde
und Gercke, Einleitung in die Altertums wissenschaft, τόμ. Ι, ἐκδ. 2, ἔτ. 1912,
σελ. 521, Leipzig.

Ἑποικιστικαὶ περιφέρειαι καὶ γραφεῖα	Οἰκογένειαι κατὰ γραφεῖα καὶ περιφέρειας
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	40.597
Παλαιὰ Ἑλλάς :	
Αἰτωλοακαρνανία	8
Ἀττικοβοιωτία	156
Ἀχαΐοῦλις	1
Ἄργος	—
Εὐβοία	617
Λακωνία	782
Κρήτη :	
Ἡράκλειον	—
Λασιθί	—
Ρέθυμνον	—
Χανιά	1
Δήμος :	187
	187
	<u>41.567</u>

(Γραφεῖον Στατιστικῆς Ἀγροτικῆς)

ρώπης καὶ τῆς Ἀσίας κατὰ τὰς μεσημβρινὰς εὐρείας τῆς Ρωσσίας χώρας, ὁπόθεν ἠδύναντο εὐκόλως καὶ τὴν ἐπὶ τὴν ἀπωτέρω Ἀσίαν ὁδὸν καὶ τὴν ἐπὶ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην νὰ τραπῶσιν.

Ἐὰν αὕτη ἡ γνώμη ἀληθεύῃ, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, τότε οἱ πλείονες τῶν Ἀρίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἐν οἷς καὶ οἱ Φρύγες, πρῶτον εἰς τὴν Θράκην κατήλθον ἐκ τῶν βορειοτέρων χωρῶν καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῶν στενῶν τοῦ τε Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου διεπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀπέναντι ἡπειρον. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι οἱ κατοικήσαντες τὴν Θράκην Ἀριοὶ ἢ ἀπεσπάρθησαν κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ παρέμειναν ἐν τῇ λεγομένῃ Θράκῃ ἢ ἐπανήλθαν βραδύτερον ἐκ τῆς πλησίον κειμένης Φρυγίας καὶ κατέλαβον τὴν καταληφθεῖσαν πρότερον χώραν, δι' ἧς διήλθον. Τὴν ἐκ τῆς Θράκης δὲ εἰς τὴν Φρυγίαν ἢ τὰν ἀπάλιν διάβασιν τῶν Ἀρίων μαρτυρεῖ καὶ ἡ μετὰ τῶν Φρυγῶν συγγένεια τῶν Θρακῶν εἰκαζομένη καὶ ἐκ τῆς στενωτέρας συγγενείας τῆς Φρυγικῆς καὶ Θρακικῆς γλώσσης καὶ ἐξ ὁμωνυμιῶν, ὡς ὁ Στράβων πρῶτος παρετήρησε: «Πολλὰ δ' ὁμωνυμίαι Θραξὶ καὶ Τρωσίν, οἷον Σκαῖοι Θρακῆς τινες καὶ Σκαῖος ποταμὸς καὶ Σκαῖον τεῖχος καὶ ἐν Τροίᾳ Σκαῖαι πύλαι· Ξάνθιοι Θρακῆς, Ξάνθος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ· Ἀρίσθιοι δ' ἐμβάλλων εἰς τὸν Ἐβρον, Ἀρίσθη ἐν Τροίᾳ· Ρῆσος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ, Ρῆσος δὲ καὶ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, ἔστι δὲ καὶ τῷ Ἀσίῳ ὁμωνυμῶς ἕτερος παρὰ τῷ ποιητῇ Ἀσιος»¹⁾. Ἐὰν δὲ ἡ παλαιότερα τῶν ἱστορικῶν γνώμη ἀληθεύῃ, τότε ἐκ τῆς βορειοδυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δηλαδὴ ἐκ τῆς Φρυγίας, διήλθον εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ κατέλαβον τὴν Θράκην οἱ Ἀριοὶ Θρακῆς ἐκταθέντες κατὰ μικρὸν μέχρι τοῦ Ὀλύμπου καὶ περαιτέρω εἰς τὰ βόρεια τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἥτοι εἰς τὴν Φωκίδα, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Εὐβοίαν καὶ εἰς τὰς νήσους Θάσον, Σάμοθράκην, Λήμνον καὶ Νάξον.

Ὁ Kretschmer τασόμενος ὑπὲρ τῆς πρώτης γνώμης φρονεῖ ὅτι ἡ χωρήσασα ἐκ Θράκης πρὸς νότον εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν Ἀρίων μοῖρα ἡναγκάσθη νὰ πράξῃ τοῦτο ἔνεκα τῆς πίεσεως τῶν βορείων λαῶν, οὔτινες ὤθησαν καὶ τοὺς Φρύγας νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· ἐπομένως οὗτοι οἱ Θρακῆς ἦσαν πιθανῶς ἐκ τῶν πρότερον κατελθόντων ἐκ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ ἐγκαταστάντων εἰς τοὺς ἱστορικοὺς τῶν τόπους²⁾. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν οἱ πανάρχαιοι οὗτοι Θρακοφρυγικοὶ λαοὶ ἀπετέλεσαν οὐ μόνον τοὺς προϊστορικοὺς τῆς Θράκης κατοίκους, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ τοὺς τῆς κυρίας Ἑλλάδος, ἐν ἣ ἠνώθησαν καὶ μετ' ἄλλων προ-

¹⁾ Στράβωνος, Γεωγρ. XIII, 1.21. Ἴδε καὶ Kretschmer, Einleitung in die Geschichte der Griechischen Sprache, Göttingen, ἔτ. 1896, σελ. 201—203.

²⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 242.

ὑπαρχουσῶν συγγενῶν φυλῶν, τῶν Ἑλληνοπελασγῶν, δηλαδή τῶν Πρωτοελλήνων, πιθανῶς δὲ καὶ μετὰ Ἰλλυρικῶν φυλῶν, ἀνηκουσῶν καὶ τούτων εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν λαῶν καὶ ἐπεκταθεῖσιν ἤδη πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Εὐρώπης μέρη. Οὗτοι δὲ διεδέξαντο τοὺς ἀγρίους ἢ ἡμιαγρίους τῆς Θράκης κατοίκους τῆς παλαιολιθικῆς καὶ νεολιθικῆς περιόδου, κατὰ τινες μὴ ἀνήκοντας εἰς τὴν Ἀριανὴν οἰκογένειαν, ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ὑπῆρξαν μετὰ τῶν Ἑλληνοπελασγῶν καὶ τῶν Ἰλλυριῶν ἐν μέρει οἱ πρόδρομοι τῶν ὕστερον Ἑλλήνων, οἵτινες ἀποσπασθέντες τῶν συγκατοίκων τῶν Ἰταλῶν κατῴκησαν βραδύτερον τὰς Ἑλληνικὰς χώρας¹⁾. Ὁ Oberhummer ὁμῶς ἐξειδόμενος εἰς τὴν συγγένειαν τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων εἰκάζει ὅτι καὶ οἱ πρὸ τῶν Θρακῶν κάτοικοι τῆς χώρας αὐτῶν ἦσαν συγγενεῖς πρὸς τοὺς Κανκασίους καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Κᾶρας, Λυκίους, Λυδούς, πιθανῶς δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Τυρρηνοὺς (Ἑτρούσκους)²⁾, οἵτινες πάντες, ὥς λαχρῶνται σύγχρονοι ἀρχαιολόγοι καὶ ἱστορικοὶ κατὰ νεωτέρας ἐξηκριδωμένας ἐρεῖνας, ὥς καὶ οἱ Λέλεγες, οἱ Φοίνικες, οἱ Φιλισταῖοι, οἱ Λιβύες καὶ οἱ Ἑτεόκρητες, ἦσαν Ἄριοι Πρωτοελληνες³⁾. Ὡστε ἀνελάθον ἡ Θράκη κατεκλήθη ὑπὸ Ἀρίων.

§ 2. Οἱ χρόνοι καὶ τὰ αἰτία τοῦτων τῶν εἰς τὴν χερσόνησον ἡμῶν μεταναστεύσεων τῶν Ἀρίων δὲν εἶναι ἡμῖν ἀκριβῶς γνωστοί. Ὁ Kretschmer νομίζει ὅτι οἱ Θραῖκες κατεῖχον ἤδη τὴν χώραν τῶν κατὰ τὴν τρίτην π. Χ. χιλιετηρίδα καὶ ἤρξαντο ἔκτοτε μεταναστεύοντες εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν⁴⁾. Ὁ ἱστορικὸς Meyer ὑποθέτει ὅτι ἡ ὀριστικὴ αὐτῶν εἰς τὴν χερσόνησον ἐγκαταστάσις ἐγένετο κατὰ τὴν δευτέραν π. Χ. χιλιετηρίδα⁵⁾, παραδέχεται ὁμῶς ὅτι καὶ πρότερον ἤδη μοῖραί τινες αὐτῶν διέβησαν διὰ τῆς Θράκης εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ἀλλ' ὥς ἀσήμαντοι τὸν ἀριθμὸν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεταβάλλωσι τὸν ἐθνολογικὸν τῶν ἐκεῖ κατοίκων χαρακτῆρα ὅθεν οἱ Φρύγες καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν λαοὶ ἀναφαίνονται ἐκεῖ κατὰ τὸν δωδέκατον π. Χ. αἰῶνα καὶ τὰ λείψανα τῆς Τροίας (δευτέρας πόλεως), ὥς καὶ τὰ παλαιὰ τῆς Φρυγίας χῶματα εἶναι προϊστορικά καὶ οὐχὶ Θρακικά⁶⁾.

Ἐκ τῶν διασθεῖσιν τοπωνυμιῶν φαίνεται ὅτι οἱ Θραῖκες καταλαμβάνοντες κατ' ἀρχὰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς χερσονήσου τμήμα ἐπεξετάθησαν σὺν

¹⁾ Ἴδε, Σ. Λάμπρου, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Ι. σελ. 28 καὶ 25.

²⁾ Oberhummer, Die Balkanvölker, Wien, ἔτ. 1917, σελ. 5.

³⁾ Ἴδε, Π. Καραλίδου, εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἀθῆναι, ἔκδοσις ἐνωτάτη.

⁴⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 172.

⁵⁾ Meyer, Geschichte des Altertums, τ. Ι, 2, σ. 665. ⁶⁾ Αὐτόθι, σ. 613, τ. Ι.

τῷ χρόνῳ προϊόντι καὶ μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἐθαλασσοκράτησαν ἐπὶ 79 ἔτη διότι κατὰ τὸν ἱστορικὸν Κάστορα μεταξὺ τῶν 17 θαλασσοκρατησάντων ἔθνων, τῶν ἀπαριθμουμένων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκστρατείας τοῦ Ξέρξου (480 π. Χ.), οἱ Θράκες φέρονται τρίτοι ἐρχόμενοι μετὰ τοὺς Λυδοὺς καὶ τοὺς Πελαγούς¹⁾. Ὑστερον ὅμως μετὰ τὴν ἀθρόαν τῶν Ἰλλυριῶν κάθοδον περιωρίσθησαν εἰς τὰς ἱστορικές των χώρας· ὁ δὲ Patsch νομίζει ὅτι ἐκ τούτου τοῦ περιορισμοῦ προεκλήθη ἢ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης διάβασις καὶ ἐγκατάστασις τῶν Φρυγῶν²⁾. Εἰκάζεται ὅμως ὅτι καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις νέα φύλα κατήρχοντο ἀλλεπάλληλα ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ δυσμῶν εἰς τὰ καταληφθέντα ἤδη μέρη, ὥστε τούτων τινὰ πιεζόμενα ὑπ' ἄλλων ἰσχυροτέρων καὶ πολυαριθμοτέρων ἐξήτησαν ἄσυλον εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Μετὰ τούτων δὲ πιθανῶς μετενάστευσαν καὶ οἱ ἐν Θράκῃ προσεκαθεσταμένοι Φρύγες, πρὸς δὲ καὶ οἱ Ἀρμένιοι καταλιπόντες τὰς προτέρας τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἐστίας. Τότε δ' ἴσως ἢ καὶ πρότερον διέβησαν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν καὶ οἱ Μυσοί, ὧν μοῖρα ἀπέμεινεν ἐν τῇ χειρσυνήσῃ διατηρηθεῖσα μέχρι τῶν χρόνων τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως. Κατὰ δὲ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους διέβησαν καὶ οἱ Θόγροι καὶ οἱ Βιθυνοὶ κατὰ τὸν ἑβδόμον π. Χ. αἰῶνα, ὁπότε καὶ οἱ Ἀρμένιοι καταλιπόντες τὴν Φρυγίαν μετόκησαν εἰς τὴν Ἀρμενίαν, ὅπου ἀποφασίσαν τοὺς πρῶτον αὐτῆς Ἰνδοευρωπαίους κατοίκους³⁾.

Οὗτοι οἱ πανάρχαιοι Θράκες δὲν ἦσαν τότε ὅλως ἄμοιροι πολιτισμοῦ τοῦτο δ' εἰκάζεται οὐ μόνον ἐκ τῶν περὶ αὐτῶν μύθων καὶ παραδόσεων τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οὗτοι ἐγένοντο εἰσηγηταὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πολλῶν λατρειῶν, θεοτήτων, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως⁴⁾ καὶ ἐκ τῶν μνημονευμένων μετὰ θαυμασμοῦ ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ἔπεισι τεχνουργημάτων αὐτῶν, οἷον ἀργυροῦλων ξιφῶν, παναργύρων κρατῆρων, περικαλλῶν κυπέλλων καὶ ἄλλων⁵⁾, ἀλλὰ καὶ ἐκ προϊστορικῶν τεχνικῶν μνημείων, οἷον πηλίνων ἀγγείων μετὰ σπειροειδῶν γραφῶν⁶⁾, ὀστεινῶν καὶ μαρμαρίνων εἰδωλίων, ὀρειχαλκίνων ξιφῶν, ἀμφιστόμων πελέκεων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἀνευ-

¹⁾ C. Mulleri, Fragmenta Ctesiae, Castoris κτλ. ἐκδ. Didot, Paris. σελ. 180.

²⁾ Jahreshefte der Öster. arch. Institut, X, ἔτ. 1907, σελ. 169 καὶ ἐξῆς.

³⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 175 καὶ Hirt, Indogermanen, I, 132.

⁴⁾ Ἴδε: Gerhard, Über Griechenlands Volksstämme und Stammgottheiten, Abhandl. der K. Akad. der Wissenschaften zu Berlin, ἔτ. 1853. Ὡσαύτως O. Müller, Orchomenos. Gieseke: Thrakisch-pelagische Stämme. Preller: Griechische Mythologie, I. Wilamowitz; Staat und Gesellschaft an Griechen, ἐκδ. 2, σελ. 17.

⁵⁾ Ὀμήρου, Ἰλ. N, 577. Ψ, 808. Ω, 234. Ὀδυσ. I, 200 καὶ ἀλλοχοῦ.

⁶⁾ R. Popow, Bulletin de l'institut arch. Bulgare, τόμ. III, Sophia, σελ. 91.

ρεθέντων μέχρι τοῦ νῦν μετ' ἀνασκαφὰς καὶ ὀλονέν ἀνευρισκομένων ἐν τε τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ ¹⁾. Τοῦτο δὲ εὐκόλως ἐρμηνεύεται.

§ 3. Οἱ Θράκες ἔνεκα τῆς γεωγραφικῆς τῆς χώρας τῶν θέσεως ὑφίσταντο ποικίλας ἐπιδράσεις ὑπὸ λαῶν συγγενῶν αὐτοῖς, ἀλλ' ἤδη λίαν προηγμένων ἐν τῷ πολιτισμῷ. Ἰσχυρὰ ρεύματα τοῦ Τρωϊκοῦ, Μυκηναϊκοῦ, Κυκλαδικοῦ καὶ Κρητικοῦ πολιτισμοῦ ²⁾, ἅτινα συνέδεον τὴν μὲν Τροίαν διὰ ξηρᾶς μετὰ τῆς Ἑλλάδος, τὰς δ' ἄκτας καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὴν Κρήτην μετὰ τῶν πεδιάδων τοῦ Δουνάβεως, διέσχίζον τὴν χώραν αὐτῶν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν. Ἡ ἀνέυρεσις παναρχαίων πηλίνων ἀγγείων παρὰ τῇ Ἀμφιπόλει καὶ τῇ Θεσσαλονίκῃ, δι' ὧν διήρχετο ἡ ἐμπορικὴ μεταξὺ Τροίας καὶ Ἑλλάδος ὁδὸς καὶ ἀγγείων προϊστορικοῦ καὶ Μυκηναϊκοῦ ρυθμοῦ ἐν τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Τρανσυλβανίᾳ, ὡσαύτως καὶ χαλκίνων ξιφῶν ἐν τῇ νῦν Βουλγαρίᾳ, τῇ Οὐγγαρίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλβετίᾳ, πολὺ ὁμοίων πρὸς αὐτὰ τὰ Ἑλληνικὰ πρὸς δὲ ἡ ἀνέυρεσις κερατίνων, πηλίνων καὶ μαρμαρίνων μεταγενεστέρων χρόνων εἰδωλίων ἐν τῇ Θράκῃ καὶ αἱ γενόμεναι ἐν τῇ Βοσνίᾳ ἀνασκαφαὶ μαρτυροῦσι τὴν κατὰ ξηρὰν διὰ τῆς Θράκης ἐπικοινωνίαν καὶ τὴν ἀδιάλειπτον κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους συναλλαγὴν τῶν παρὰ τῷ Δουνάβει οἰκούντων καὶ μέχρι τῆς Ἑλβετίας ἐκτεινομένων λαῶν μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, τῶν πρὸς τὸ Αἰγαῖον ἁκτῶν τῆς μικρᾶς Ἀσίας, τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς Κρήτης. Οἱ δὲ Θράκες οἵτινες ἐξυπηρέτουν τοὺς πολιτισμοὺς καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν λαῶν τούτων, τῶν προηγμένων ἤδη ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ, δεχόμενοι καὶ μεταβιβάζοντες τὰ προϊόντα αὐτῶν πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ ἀντίπαλιν καὶ συναλλασσόμενοι εὐκολώτερον ἔνεκα τῆς συγγενείας καὶ τῆς ὁμοιότητος τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν ἠθῶν πρὸς τὰ τῶν ἄλλων λαῶν, πάντως δὲν ἠδύναντο ν' ἀποκρούσωσι τὸν ξένον πολιτισμόν. Ὡστε ἡ ἐπ' αὐτοὺς ἐπίδρασις τὸ μὲν τοῦ τῶν λαῶν τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης πολιτισμοῦ, τὸ δὲ ἰδίως τοῦ Τρωϊκοῦ, τοῦ Μυκηναϊκοῦ, τοῦ Κυκλαδικοῦ καὶ τοῦ Κρητικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τῆς τρίτης ἤδη π. Χ. χιλιετηρίδος οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἀμφισβητῇται ἐπομένως καὶ αἱ περὶ τῶν φιλο-

¹⁾ G. Kazarow. Roliatu na starite Thraki vif predistoriata i protoistoriata na balkanskia polonostrov i mala Asia. — Τὸ διαδραματιζέν πρῶτον ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Θρακῶν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς καὶ προϊστορικοὺς χρόνους ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ καὶ τῇ μικρῇ Ἀσίᾳ, ἐτ. 1925, Sophia, σελ. 19 κέξ.

²⁾ Ἴδε περὶ τούτων τῶν πολιτισμῶν: Lehmann-Haupt, ἐν τῇ Einleitung in die Altertums-Wissenschaft τοῦ Norde-Gercke, τόμ. III, ἐκδ. 2, Leipzig, ἐτ. 1914, σελ. 3, § 1-4.

μούσων παλαιῶν Θρακῶν παραδόσεις τῶν Ἑλλήνων φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι μῦθοι, ἀλλὰ στηρίζονται ἐπὶ ἱστορικῆς ἀληθείας ¹⁾. Τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ἐξ ἀρχαιολογικῶν μνημείων.

Τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τῆς ἀρχαίας Βερόης (νῦν Στάρα Ζαγόρας) ἀνευρεθέντα μαρμάρινα εἰδώλια ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ, ὅπερ δηλοῖ ἢ ὅτι ἐκομίσθησαν ἐκ τῶν Κυκλάδων ἢ ὅτι ἐποιήθησαν ἐν τῷ τόπῳ, ἀναπτυχθείσης κατὰ ξένην ἐπίδρασιν τῆς πλαστικῆς ἐν τῇ Θράκῃ ²⁾. Ὁ παρὰ τῇ κώμῃ Semtsinovo τῆς περιφερείας τῆς ἀρχαίας Βησσαπάρας (νῦν Τατάρ-Παζαρτζικίου) ἐν τῇ ἄνω τοῦ Ἑβρου κοιλάδι εὐρεθεὶς ἀμφίστομος πέλεκυς οὐδαμῶς διαφέρει τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ εὐρεθέντων ³⁾. Οἱ οὐ μακρὰν τῶν Σαράντα-ἐκκλησιῶν ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Θράκῃ εὐρεθέντες Μυκηναϊκοὶ τάφοι εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιοι τὴν κατασκευὴν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀργολίδι ⁴⁾. Ἡ ἐπίδρασις δὲ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ φαίνεται ὅτι ἐξηκολούθησεν ἐν τῇ χώρᾳ ὑφισταμένη καὶ μετὰ τὸν ἐξαφανισμόν ἐκείνου ἐν τῇ Ἑλλάδι διὰ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων, διότι εὐρεθέντα ἐν τάφοις κτερίσματα τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος οὐδαμῶς διαφέρουσι τῶν Μυκηναϊκῶν. Οὕτως ἐν τινι παρὰ τῷ Αἴμῳ κωμῇ οὐ μακρὰν τῆς κωμοπόλεως Παναγιούριστε εὐρέθη ξίφος ὀρειχάλκινον τυπὸν καὶ τέχνης Μυκηναϊκῆς ⁵⁾, δύο δὲ χρυσᾷ διαδήματα, ὧν τὸ μὲν εὐρέθη ἐντὸς χώματος παρὰ τῇ κώμῃ Ἐξέροβο, τὸ δὲ παρὰ τῇ πόλει Τσιρπάν ἐν τῇ ἄνω τοῦ Ἑβρου κοιλάδι ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ ἐν τοῖς Μυκηναϊκοῖς τῆς Ἑλλάδος τάφοις εὐρεθέντα ⁶⁾. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐντὸς τάφου ἀνασκαφέντος ἐν Βουλγαρίᾳ εὐρέθη ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ νεκροῦ χρυσῇ προσωπίς οὐχὶ διάφορος τῆς Μυκηναϊκῆς ⁷⁾.

§ 4. Αἱ ἀρχαιόταται περὶ Θρακῶν γραφαὶ εἰδήσεις ἀπαντῶσι παρὰ Ὀμήρῳ καὶ τῷ Ξενοφάνει ⁸⁾. Ὁ Ὀμηρος ἰδίᾳ μὲν Θρακᾶς ὀνομάζει

¹⁾ Ἴδε καὶ Χ. Τσούντα, Ἡ προϊστορικὴ Θράκη· Θρακικὴ ἐπετηρίς, ἔτ. 1897, ἈΘῆναι, σελ. 233 καὶ ἐξῆς.

²⁾ Ἴδε Popow: Idoles en marbre préhistoriques trouvées en Bulgarie. Bulletin de l'institut arch. Bulgare, τόμ. III, ἔτ. 1925. Sophia, σελ. 108 καὶ ἐξῆς.

³⁾ G. Kazarow: Bulgaria vif drevnosteta (=ἡ Βουλγαρία ἐν τῇ ἀρχαιότητι), Sophia, ἔτ. 1926, σελ. 14.

⁴⁾ Αὐτόθι, σελ. 14 καὶ Χ. Τσούντα, ἐνθα ἀνωτέρω σελ. 233.

⁵⁾ M. Schmidt, Zeitschrift für Ethnologie, ἔτ. 1912, σελ. 243.

⁶⁾ Filow, Bulletin de la société arch. Bulgare, τόμ. III, σελ. 206 καὶ 217. Sophia.

⁷⁾ Ἴδε καὶ G. Kazarow, Elinisma vif stara Thrakia i Makedonia (=ὁ Ἑλληνισμός ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Θράκῃ καὶ τῇ Μακεδονίᾳ), σελ. 13. Sophia.

⁸⁾ Κλήμεντος, Στρωματεῖς VII, 4.

«ὄσους Ἑλλήσποντος ἀγάρρους ἐντὸς ἔεργει»¹⁾, ἐκτείνει δ' αὐτοὺς ἱκανῶς πρὸς δυσμάς. Ἄλλους τῆς Θράκης λαοὺς γινώσκει τοὺς Κίκονας, τοὺς Παίονας, τοὺς Πελασγοὺς καὶ τοὺς Μυσοὺς πρὸς βορρᾶν²⁾, οὓς πάντας καλεῖ *ἱπποπόλους* κατ' ἐξοχὴν³⁾. Οὐδαμῶς δὲ ἀδαῆς τυγχάνει καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων Θρακῶν, τῶν εἰς τοὺς Ἑλληνας εἰσηγητῶν τῆς τῶν Μουσῶν λατρείας καὶ τῆς ποιήσεως, ὡς ὑποδηλοῦται ἐκ τῶν περὶ Θαμύριδος ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων⁴⁾. Ἐκ δὲ τῶν περὶ τοῦ ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος Μάρωνος⁵⁾ καὶ τῶν περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Ἡδωνῶν Λυκούργου⁶⁾ εἰρημένων φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς ἐγίνωσκε καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ τοῖς Θραξὶ καὶ τὴν ταύτης σκληρὰν ἀνίστασιν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τοῦ Διονύσου, ἣτις οὔτε εὐχερῶς εἰσῆχθη οὔτε ἡδυνήθη ὁλοσχερῶς νὰ ἐπικρατήσῃ ἐκείνης⁷⁾.

Βραδύτερον ὅμως, ὅτε διὰ τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἐπὶ τοῦ Πόντου πολυαριθμῶν ἐλληνικῶν ἀποικιῶν (ἀπὸ τοῦ 650 π. Χ.) καὶ ἰδίως διὰ τῆς ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἐκστρατείας τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου (515 π. Χ.) ἐγγράφησαν κατὰ αἱ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰστροῦ χῶραι, ὧν οἱ λαοὶ κατὰ τὰ ἱστορικά καὶ τὴν γλῶσσαν οὐσιωδῶς δὲν διέφερον τῶν πρότερον γνωσθέντων τοῖς Ἑλλήσι Θρακῶν διὰ τῶν ἐπὶ Θράκης ἀποικιῶν (700 π. Χ.) ἐκλήφθησαν ὡς Θράκες καὶ ἄλλα συγγενῇ αὐτῶν ἔθνη. Ἐκ τούτου ὁ Ἡρόδοτος θεωρεῖ τὸ Θρακικὸν ἔθνος ὡς τὸ μέγιστον τοῦ κόσμου μετὰ τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἀλλ' ἀσθενὲς ἔνεκα τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἰς πολλὰς φυλὰς καὶ τῆς καθ' ἑκάστης διοικήσεως : «Θρηίκων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοὺς πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἀρχοῖτο ἢ φρονέοι κατὰ τωυτό, ἅμαχον τ' ἂν εἴη καὶ πολλῶν κράτιστον πάντων ἑθνέων κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν»⁸⁾. Ἀλλὰ καὶ ὁ πολλῶν μεταγενέστερος τοῦ Ἡροδότου Πανσανίας λέγει ὅτι οἱ Θράκες ἦσαν πολυάριθμοι ὑπολειπόμενοι μόνον τῶν Κελτῶν : «Θρακῶν δὲ τῶν πάντων οὐδένας πλείους εἰσι τῶν ἀνθρώπων ὅτι μὴ Κελτοί»⁹⁾.

§ 5. Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ὅμως, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Ξενο-

¹⁾ Ὀμήρου, Ἰλ Β, 845.

²⁾ Ὀδυσ. Ι 47. Ἰλιάδ Β, 846 καὶ 848 καὶ 840. Ν. 4. Σιράβανος, VII, 3, 2.

³⁾ Ἰλιάδ. Κ, 436. Ν. 4 καὶ ἀλλαγῶν.

⁴⁾ Ἰλιάδ. Β, 594. Πρὸς καὶ Gieseke, αὐτόθι, σελ. 29.

⁵⁾ Ὀδυσ. Ι, 197 καὶ ἐξῆς.

⁶⁾ Ἰλιάδ. Ζ, 130 καὶ ἐξῆς.

⁷⁾ Ἰδε Gieseke, αὐτόθι σελ. 27.

⁸⁾ Ἡρόδοτος, ἱστορ. V, 3.

⁹⁾ Πανσανίου, Περιηγ. τῆς Ἑλλάδος, Ι, 9, 5.

φῶντος καὶ τῶν μεταγενεστέρων αὐτῶν ἱστορικῶν καὶ γεωγράφων ἀναφερομένων εἰδήσεων περὶ τῶν βαρβάρων ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν συγχρόνων αὐτοῖς Θρακῶν καὶ τῆς ἀγριότητος ἐνίων φυλῶν αὐτῶν γεννᾶται μέγα χάσμα μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ τῶν προϊστορικῶν καὶ τῶν μυθολογουμένων· διότι ἐκεῖνοι μὲν ἀπεικονίζονται ὡς βάρβαροι καὶ ἀπολίτιστοι, περιπλανώμενοι κατὰ τὸν Μαρκελλῖνον ¹⁾ μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦς Ῥωμαίους ὑποταγῆς αὐτῶν «sine cultu vel legibus» μεθ' ὅλην τὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἐπιδρασιν, οὗτοι δὲ οὐ μόνον ἐν στενωπότητι συγγενεῖς καὶ ἐπικοινωνία διετέλουν πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς κυρίας Ἑλλάδος διὰ τῶν πρὸς νότον μεταναστεύσεων ²⁾, ἀλλ' ὡς φιλόμουσοι ἦσαν καὶ οἱ πρῶτοι, οὕτως εἰπεῖν, ἐκπολιτισταὶ αὐτῶν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Στράβων ³⁾: «Ἀπὸ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῶν ὀργάνων καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ Ἀσιατικὴ νενόμισται· δηλον δὲ ἔκ τε τῶν τόπων, ἐν οἷς αἱ Μοῦσαι τετίμηνται· Πιερίᾳ γάρ καὶ Ὀλύμπῳ καὶ Πίμπλῃ καὶ Λεῖβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θράκῃ χωρία καὶ ὄρη· τὸν τε Ἑλικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μούσαις Θράκες, οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικίσαντες, αἱ περ καὶ τὸ τῶν Λεῖβηθριάδων Νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν. Οἱ τε ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Θράκες λέγονται, Ὀρφεὺς τε καὶ Μοῦσαιος καὶ Θάμυρις, καὶ τῷ Εὐμόλῳ δὲ τοῦνομα ἐνθένδε καὶ οἱ τῷ Διονύσῳ τὴν Ἀσίαν ὅλην καθιερῶσαντες μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἐκείθεν καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσιν».

Ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῶν αὐτῶν ἱστορικῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων μαρτυριῶν οὐδεμίᾳ εἰδικῇ διαφορᾷ προκύπτει μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ τῶν ὁμόρων αὐτοῖς λαῶν, τ. ἔ. πρὸς δυσμὰς μὲν τῶν Ἰλλυριῶν, τῶν Παιόνων καὶ τῶν Τριβαλλῶν, πρὸς βορρᾶν δὲ τῶν Μοισῶν, τῶν Γετῶν καὶ τῶν Λακῶν καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ ἔθνων καὶ ἰδίᾳ τῶν Φρυγῶν, τινὲς τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν καὶ γλωσσολόγων φρονοῦσιν ὅτι οἱ τῶν ἱστορικῶν χρόνων Θράκες οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τῶν προϊστορικῶν, τῶν συγγενῶν τῶν Πρωτοελλήνων ⁴⁾. Διότι οἱ ἱστορικοὶ Θράκες κατῆλθον ἀπὸ βορρᾶ πολλῶν βραδύτερον τῶν προϊστορικῶν καὶ καταλαβόντες ὅλην τὴν ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος μέχρι τοῦ Ἰστρου χώραν ἐξετόπισαν τοὺς προτέρους κατοίκους, οἱ δ' Ἑλληνες ἀφορῶντες εἰς τοὺς παναρχαίους Θράκας ὠνόμασαν διὰ τοῦ αὐτοῦ

¹⁾ Marcellini, XXVII, 4.

²⁾ Ἴδε: Gerhard, αὐτόθι, σελ. 38.

³⁾ Στράβωνος, X, 3, 17.

⁴⁾ Πρβλ. O. Abel, Makedonia, σελ. 27. Giseke, αὐτόθι σελ. 25. Deimling, Leleger, ἔτ. 1862, σελ. 69. O. Müller, Orchomenos σελ. 381 καὶ ἐξῆς.

ὀνόματος πάντας τοὺς βαρβάρους τούτους λαοὺς, οἵτινες εἶχον ποικίλα τοπικὰ καὶ φυλετικὰ ὀνόματα καὶ ὧν ἀγνοοῦμεν τὸ κατ' αὐτοὺς ἔθνικὸν ὄνομα.

§ 6. Ὁ Gerhard ἀντιτασσόμενος εἰς ταύτην τὴν γνώμην ὑπολαμβάνει τὴν οὐσιώδη τῶν προϊστορικῶν πρὸς τοὺς ἱστορικοὺς Θρακᾶς ἀντίθεσιν ὥς διάφορον τῆς αὐτῆς φυλῆς τάσιν κατὰ διαφόρους χρόνους. Παραδεχόμενος δὲ ὥς παναρχαίους τῆς Ἑλλάδος κατοίκους τοὺς Πελασγοὺς πειράται διὰ μακρῶν ν' ἀποδείξῃ τὴν συγγένειαν αὐτῶν πρὸς τοὺς Θρακᾶς ¹⁾ διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως Πελασγικῶν καὶ Θρακικῶν ὀνομάτων καὶ διὰ τῆς προσαγωγῆς καὶ ἄλλων τεκμηρίων, ἐξ οὗ συμπεραίνει τελικῶς ὅτι δύσκολος καθίσταται ἡ ἐξεύρεσις ὁρίων μεταξὺ Θρακῶν καὶ Πελασγῶν ²⁾. Τῆς αὐτῆς ὥσάντως γνώμης εἶναι ὁ τε Hœck ³⁾ καὶ ὁ Welcker ⁴⁾. Ὁ δὲ Helbig, ὅπως ἐρμηνεύσῃ τὴν ἀντίθεσιν, ὑποθέτει ὅξνουστατα ὅτι ὁ παλαιὸς τῶν Θρακῶν πολιτισμὸς ὠφείλετο εἰς τὴν ἐπίδρασιν λαῶν πεπολιτισμένων, πρὸς οὓς ἐπεκοινώνουν οἱ προϊστορικοὶ Θρακᾶς, οἵοι ἦσαν οἱ λαοὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ οἱ Φοίνικες, οἵτινες ἐκέκτηντο ἀποικίας ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς Θρακίης κατ' ἐπὶ τῶν ὁμόρων νήσων (Θάσον ⁵⁾). Μετὰ δὲ τὸν ἀποικισμὸν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Θρακίας ἀκτὰς καὶ τὸν ἐκτοπισμὸν τῶν Φοινίκων ἀποκορείσεως τῆς ἐπικοινωνίας τῶν Θρακῶν πρὸς τὰ Ἀσιατικὰ ἔθνη οὗτοι ἀποχωρήσαντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ἐπανεπέσον εἰς τὴν βαρβαρικὴν κατάστασιν.

Ὁ Giseke ⁶⁾ διακρίνων τὰς ἐν Θρακίᾳ φυλάς εἰς κυρίως Θρακικάς καὶ εἰς Παιωνικάς καταλέγει εἰς τὰς πρώτας τοὺς Δίους, τοὺς Βησσούς, τοὺς Σάτρας, τοὺς Σαπαίους, τοὺς Μαΐδους, τοὺς Βισάλτας, τοὺς Τράλλεις καὶ τοὺς Βιθυνούς, οὓς μόνους θεωρεῖ συγγενεῖς τῶν Ἑλληνοπελασγῶν ⁷⁾, δηλαδὴ τῶν Πρωτοελλήνων, καὶ ἀποτελοῦντας τοὺς Θρακᾶς τοῦ Διακοῦ γένους ⁸⁾. Οὗτοι πάντες κατ' αὐτὸν παρέμειναν στασιμοὶ ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῶν πολιτισμῶ δὲ ἀγνώστους ἡμῖν αἰτίας καθ' ὃν χρόνον οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι συγγενεῖς τῶν προήγοντο ἀλματωδῶς. Ὁ Lejan οὐδαμῶς

¹⁾ Gerhard, αὐτόθι, σελ. 460 καὶ ἐξῆς.

²⁾ Αὐτόθι, σελ. 466.

³⁾ Hœck, Kreta I, σελ. 112 καὶ ἐξῆς.

⁴⁾ Welcker, Götterlehre, σελ. 425 καὶ ἐξῆς.

⁵⁾ Helbig, die Homerische Epos. σελ. 7 καὶ ἐξῆς. Ὁ Μυκηναϊκός, Κυκλαδικός καὶ Κρητικὸς πολιτισμὸς ἦσαν ἀγνωστοὶ αὐτῷ ἄτε μὴπω ἀποκαλυφθέντες διὰ τῶν ἀνασκαφῶν.

⁶⁾ Giseke, αὐτόθι, σελ. 16 καὶ ἐξῆς.

⁷⁾ Αὐτόθι, σελ. 25 καὶ 86.

⁸⁾ Θουκυδίδου, II, 97 καὶ VII, 27.

ἀμφιβάλλον περὶ τῆς συγγενείας τῶν Θρακῶν καὶ τῶν Πρωτοελλήνων λέγει 1): «ὁ ἀρχέτυπος τῶν ἐλληνικῶν φυλῶν Πελασγικὸς κορμὸς φαίνεται, ὅτι ἀντιπροσωπεύει ἐν μὲν τῷ μάλιστα πεπολιτισμένῳ στοιχείῳ τοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐν δὲ τῷ μάλιστα βαρβάρῳ ὑπὸ τῶν Θρακῶν». Ὁ δὲ ἱστορικὸς Gutschmid 2) ἀποδίδει τὴν κατάπτωσιν τοῦτου τοῦ μεγάλου ἔθνους κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καὶ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι ἀποθηρίωσιν αὐτοῦ εἰς πολιτικὰς ἀνωμαλίας, ἀναζητῶν δὲ τὴν αἰτίαν τοῦτου εἰς τὴν τῶν Σκυθῶν ἀπὸ βορρᾶ πίεσιν καὶ ἐπιμειξίαν εὐρίσκει ἀναλογίαν τινὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἰρλανδῶν, οἵτινες ἄλλοτε ἐκέκτηντο πολλῷ ἀνώτερον τοῦ νῦν πολιτισμόν.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ προεκτεθέντα ὁ Tomasehek 3) τοὺς μυθικοὺς καὶ Ὀμηρικοὺς Θρακὰς διακρίνει ὅλως τῶν ἱστορικῶν. Οὗτος παραδεχόμενος κατ' ἀρχὴν ὅτι οἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας Θρακῆς οὐδαμῶς μετεβλήθησαν μέχρι τοῦ ἐξελληνισμοῦ των, τ. ἔ. παρέμειναν ἀπολίτιστοι καὶ βάρβαροι, ὥσπερ οἱ πρωτογενεῖς Ἰνδοευρωπαῖοι, ἐν ᾧ χρόνῳ οἱ ἐν τοῖς παραλίοις ὁμόφυλοί των ἔνεκα τῆς ἐπικοινωνίας πρὸς τὰ προηγμένα ἤδη τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἔθνη ἐξήρθησαν ὑψηλότερον ἀπὸ τε πνευματικῆς καὶ ὕλης ἀπόψεως, φρονεῖ ὅτι οἱ παλαιοὶ Θρακῆς ἦσαν αἱ πρώται ἀπὸ βορρᾶ κατελθούσαι Μυσοφρυγικαὶ φυλαὶ οἱ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ κατῆλθον βραδύτερον ἐκ τῶν πρὸς δυσμᾶς τῶν Καρπαθίων ὁρέων χωρῶν, ὅταν ἡσυχολοῦντο περὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Οὗτοι οἱ βραδύτερον κατελθόντες κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέταξαν τοὺς τοῦ βορρᾶν τοῦ Αἴμου οἰκοῦντας Μυσοὺς, εἶτα δὲ ὑπερβάντες τὸ ὄρος κατέκτησαν καὶ τὴν Θράκην, ἥς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῖς λαοὺς ἀπὸ τε καταγωγῆς καὶ γλώσσης πὺν μὲν ἀφωμοίωσαν, πὺν δὲ ἐξετόπισαν πρὸς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου· ἐκ δὲ τῶν ἐκτοπισθέντων οἱ μὲν κατῆλθον εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν καὶ νοτιώτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ διεπεραιώθησαν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν 4). Λεῖψανα δὲ τούτων τῶν πρώτων Θρακῶν ἐν Ἑλλάδι παρέμειναν ἐν Ἀθήναις μὲν οἱ *Εὐμολπίδαι*, ὧν οἱ ἀπόγονοι ἦσαν ἱερεῖς τῆς Δήμητρος, τὴν λατρείαν ἥς ὡς καὶ τὴν τοῦ Διονύσου εἰσήγαγον οἱ Θρακῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐν Δελφοῖς δὲ οἱ *Θρακίδαι*. Τὰ δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μυθολογούμενα περὶ τῶν αἰδιδῶν Ὀρφῶς, Φιλάμμονος, Θαμύριδος, Μουσαίου καὶ περὶ τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου δηλοῦσιν ἀκριβῶς ὅτι οἱ πρώτοι Θρακῆς προκίμως ἤρθησαν εἰς βαθμίδα πολιτισμοῦ ὡς θεραπεύοντες τὰς

1) *Lejan*: Ethnographie de la Turquie d'Europe, Gotha, ἔτ. 1861, σελ. 5.

2) *Gutschmid*, Kleine Schriften IV, σελ. 85.

3) *Tomasehek*, die alten Thraker, I, σελ. 113, Wien, ἔτ. 1893-94.

4) *Αὐτόθι*, σελ. 111—112.

Μούσας καὶ γινώσκοντες τὴν καλλιέργειαν τοῦ σίτου καὶ τῆς ἀμπέλου. Ἡ διάκρισις δὲ τῶν ἀπογόνων τῶν παλαιότερων Θρακῶν, δηλαδὴ τῶν κατακτηθέντων, ἀπὸ τῶν νεωτέρων Θρακῶν, δηλαδὴ τῶν κατακτητῶν, ὑπῆρχε καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Αἵμου καὶ τῆς Ροδόπης χώρᾳ· διότι οἱ μὲν κατακτεταὶ ἐξηκολούθουν ἀσχολούμενοι περὶ τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν θήραν καὶ τὸν πόλεμον, οἱ δὲ κατακτηθέντες, δηλαδὴ οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Θρακοφρόγες, περὶ τὴν γεωργίαν, τὴν μεταλλουργίαν, τὰς τέχνας καὶ τὴν ἐμπορίαν, ἱστάμενοι οὕτως ὑψηλότερον ἐκείνων ἐν τῷ πολιτισμῷ ¹⁾.

Πρὸς ταῦτα διαφωνεῖ ὁ Kretschmer, νομίζει ὅμως ὅτι οἱ βόρειοι Θραῖκες ἀνέκαθεν διέφερον τῶν παραλίων καὶ τῶν νοτίων ὁμοφύλων των, διότι οὗτοι ζῶντες ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ ἀνῆλθον εἰς ὑψηλότερας πολιτισμοῦ βαθμίδας, ἐκείνοι δὲ ἀπροεξοικισμένοι παρέμειναν πάντῃ βάρβαροι ²⁾. Καὶ ὄντως φυλαίτινες ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους ἴσταντο τοσαύτον ταπεινὸς ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως, ὥστε δὲν ἠδύναντο ν' ἀριθμηθῶσι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους πλεον τῶν τεσσαράκοντα ³⁾. Μόνον δ' ἀριθμοῦσι τῶν Θρακῶν γένος τι εἰς τέτταρα διὰ τὸ ὥσπερ τὰ παιδία μὴ δύνασθαι μνημονεύειν ἐπὶ πολὺ, μὴδὲ χρῆσιν μηδενὸς ἔχειν πολιτῶν αὐτοῖς ⁴⁾. Ἡ δὲ ἀλογιστία καὶ ἡ κτηνώδης ἀγνοία τῶν Κεβρηνίων καὶ Σκαιβοῶν Θρακῶν μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Πολυαῖνον βεβαιούμενος ὅτι οὗτοι ἐπίστευσαν ὅτι ὁ ἱερεὺς αὐτῶν ἦτο δυνατόν ν' ἀνέλθῃ διὰ ξυλίνης κλίμακος εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπως καταγεῖλῃ αὐτοὺς ἐπὶ ἀπειθείᾳ εἰς τὴν θεάν (Ἦραν ⁵⁾).

§ 7. Τὸ ὅτι οἱ τῶν ἱστορικῶν χρόνων Θραῖκες διέφερον τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ ἔθνη τῶν συγχρόνων των Ἑλλήνων, οἵτινες διὰ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν προαγόμενοι ἁματωδῶς διέπλασαν τὸν μοναδικὸν ἐκείνων ἐν τῷ κόσμῳ πολιτισμὸν ἐν ᾧ χρόνῳ ἐκείνοι διέμενον στάσιμοι ἢ προώδεον λίαν βραδέως, δὲν δύναται βεβαίως νὰ λογισθῇ ὡς ἀσφαλὲς τεκμήριον τοῦ ὅτι ἦσαν ἄλλης φυλῆς καὶ οὐχὶ συγγενεῖς τῶν Πρωτοελλή-

¹⁾ Αὐτόθι, σελ. 112.

²⁾ Kretschmer, Einleitung κτλ. σελ. 172.

³⁾ Ἀριστοτέλους, προβλήμ. XV, 3.

⁴⁾ Πολυαῖνον, VII, 22. «Παρά τοῖς Κεβρηνίοις καὶ Σκαιβοῖς νόμος τῆς Ἦρας τοὺς ἱερεῖς ἡγεμόνας ἔχειν. Ἦν αὐτοῖς ἱερεὺς καὶ ἡγεμὼν Κόσιγγας. Οἱ Θραῖκες οὐκ ἐπειθάρχουν. Ὁ Κόσιγγας κλίμακας πολλὰς καὶ μεγάλας ξυλίνας ἡγεῖρε συνθεῖς ἄλλας ἐκ ἄλλαις καὶ λόγος ἦν ὡς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσεται κατερῶν πρὸς τὴν Ἦραν τῶν Θρακῶν ὡς ἀπειθουσάντων. Οἱ δὲ οἷα δὴ Θραῖκες ἀνόητοι καὶ ἄλογοι δέισαντες τὴν εἰς οὐρανὸν τοῦ ἡγεμόνος ἀνάβασιν ἰκέτευσαν καὶ ὤμοσαν ἢ μὴν ὑπακούσεσθαι πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς προστάγμασιν».

νων. Τὰ Θρακικά ἦθη καὶ ἔθιμα ἦσαν ἀναμφισβητήτως βάρβαρα· ἀλλ' εἶναι γνωστὸν σημερον ἡ ἐνκόλως δύναται ν' ἀποδειχθῇ ὅτι πάντα ἢ τὰ πλεῖστα τούτων, οἷον ἡ σφαγὴ τῆς ἐννοουμένης συζύγου ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός, ἡ περὶ τὰς παρθένους ἐλευθερία, ἡ ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ ἐξαγορά τῆς νύμφης παρὰ τῶν γονέων τῆς, ὁ πρὸς κόσμον στιγματισμὸς τοῦ σώματος τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, αἱ ἐπὶ τῶν τάφων θυσίαι σφαγίων καὶ τῶν ἀγαπητῶν τῷ νεκρῷ ἵππων, αἱ μετὰ τοῦ νεκροῦ συγκατορύξεις ὄπλων, σκευῶν καὶ ἄλλων οἰκιακῆς χρήσεως ἀντικειμένων, αἱ εὐωχίαι καὶ οἱ ἀγῶνες κατὰ τὰς ταφὰς καὶ ἄλλα, ἦσαν ποτε καὶ Ἑλληνικά, ἐπεκράτουν δὲ ταῦτα ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ὅτε ἀκόμη ὁ βίος κατὰ τὰ ἄλλα ἀπέιχε πολὺ τῆς πρωτογενεὺς βαρβαρότητος ¹⁾. Τοῦτο δὲ εἶναι πολὺ φυσικόν· διότι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ οὐδὲν ὑπάρχει δυσεξελειπτότερον τῶν προλήψεων, τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν πατροπαράδοτων ἐθίμων. Ἡ θρησκεία καὶ αὐτὴ ἡ μητρικὴ γλῶσσα μεταβάλλονται ἢ ὅλως ἀποβάλλονται, τὰ ἔθιμα ὅμως διατηροῦνται καὶ ὅταν ἀκόμη αἱ ιδέαι, ἐξ ὧν ἐγεννήθησαν, πρὸ πολλοῦ μετῃλλάγησαν ²⁾.

Ἀλλὰ καὶ πολλὰ συνηγοροῦσι περὶ τῆς ταυτότητος τῶν παναρχαίων καὶ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ περὶ τῆς μετὰ τῶν Ἑλλήνων συγγενείας αὐτῶν. Οὕτως ἡ μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς τῆς Θρακίας κατακτήσεως συνεχὴς ὑπαρξίς τῶν *Δίων Θρακῶν*, τῶν ὑπὸ τοῦ Τακίτου ³⁾ καλουμένων *Diobesi* (=δίοι Βησσοί), ἡ ἐν ἐπιγραφαῖς καὶ παλαιῇ συγγραφῇ διατήρησις τῶν αὐτῶν ἐθνικῶν ὀνομάτων, ὅπερ σημαίνει τὴν ἀδιάλειπτον τῶν ἀρχαίων φυλῶν συνέχειαν, καὶ ἡ ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις διατήρησις τοῦ προῖστορικοῦ βασιλικοῦ ὀνόματος *Τήρης* ὑποδεικνύουσι ταυτότητα τῶν παναρχαίων καὶ ἱστορικῶν Θρακῶν.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Θρακῶν θρησκεία καὶ λατρεία καὶ οἱ αὐτοὶ σχεδὸν θεοί, ὥς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων καὶ ἀνευρισκομένων ὁρημέραι ἐν τῇ Θράκῃ ἀναγλύφων καὶ ἀγαλμάτων θεῶν καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν θρακικῶν νομισμάτων ἀπεικονιζομένων θεῶν ἢ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βισαυτῶν τύφλωσις τῶν ἐξ υἱῶν του, διότι ἠκολούθησαν

¹⁾ Ἴδε καὶ Χ. Τσοῦντα, αὐτόθι.

²⁾ Παράδειγμα τοῦτου μνημονευτέον ὁ στιγματισμὸς, τ. ἔ. ἡ συνήθεια τῶν πρωτογενῶν ἀνθρώπων τοῦ νὰ κοσμῶσι τὰ γυμνά τῶν σώματα διὰ ποικιλιμάτων ἐνστιζομένων διὰ πεπρωκτωμένης βελόνης ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος, ὅστις δὲν ἐξέλειπεν ἀκόμη ἐντελῶς οὔτε ἀφ' ἡμῶν οὔτε ἀπὸ λαῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων, οἷον τῶν Ἀγγλῶν, τῶν Γερμανῶν, τῶν Γάλλων καὶ ἄλλων. Τὰ βάρβαρα λοιπὸν ἔθιμα δὲν ἀποδεικνύουσιν αἰεποτε παντελεῖ ἑλλειψιν πολιτικοῦ. τούναντίον δὲ συνυπάρχουσι πολλάκις μετὰ μεγάλης προσόδου ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν τῇ γενικῇ κοινωνικῇ ἀναπτύξει καὶ προόδῳ.

³⁾ Taciti annal. 38, 39.

ἐκ περιοργείας τὸν Ξέρξην εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὡς χώρας συγγενικῆς ἐκστρατείαν¹⁾ ἢ ἀνάμνησις τῆς μετὰ τῶν Ἑλλήνων συγγενείας ἢ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Σεύθου πρὸς τὸν Ξενοφῶντα γενομένη: «οὐδενὶ ἂν ἀπιστήσιεν Ἀθηναίων· καὶ γὰρ ὅτι *συγγενεῖς εἰεν εἰδέναι καὶ φίλους εὖνους ἔφη νομίζειν*»²⁾ καὶ «*σύνθημα εἶπον (οἱ περὶ τὸν Σεύθην) Ἀθηναίαν κατὰ τὴν συγγένειαν*»³⁾ αἱ ἐπιγαμίαι τῶν Θρακῶν βασιλέων μεθ' Ἑλληνίδων καὶ ἐπισήμων Ἑλλήνων καὶ δὴ Ἀθηναίων μετὰ Θρασῶν, οἷον τοῦ Σιτύλκου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἀβδηρίτου Νυμφοδώρου⁴⁾, προξένου τῶν Ἀθηναίων, τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Σεύθου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Περδίκκα, Ἡρακλείδου, Στρατονίκης⁵⁾, τοῦ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἡττηθέντος καὶ ἐκθρονισθέντος Κερσοβλέπτον μεθ' Ἑλληνίδος, ἣς οἱ παῖδες ἔφερον πάντες καθαρῶς Ἑλληνικὰ ὀνόματα καὶ κατὰ τινὰ ἐπιγραφὴν τῶν Λεφῶν ἀνευρεθεῖσαν ἐτύγχανον ξενίας καὶ τιμητικῆς θέσεως ἐν τῷ θεάτρῳ ὡς Ἑλληνες, τοῦ Σαδάλα μετὰ τῆς Ἑλληνίδος Πολεμοκράτειας⁶⁾ τοῦ Ρομιτάλκου μετὰ τῆς Ἑλληνίδος Πυθοδωρίδος⁷⁾, πρὸς δὲ τοῦ Ἀθηναίου Μιλτιάδου, ἡγεμόνος τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, μετὰ τῆς Ἥγησιπύλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Ὀλόρου⁸⁾, τοῦ Νεοκλέους, πατρὸς τοῦ μεγάλου Θεμιστοκλέους, μετὰ τῆς Θρακικῆς Ἀρσινόης⁹⁾, τοῦ ἱστορικοῦ Θουκυδίδου μετὰ Ἰαπλίου τοῦ Θράσσης καὶ τῆς Σκαπτῆς ὕλης¹⁰⁾, τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Ἰφικράτους μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Κότυος¹¹⁾, τοῦ Ὁρείτου ξεναγοῦ, Ἀθηναίου δὲ πατρὸς Χαριδήμου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Κερσοβλέπτον καὶ οἱ στενοὶ συγγενικοὶ δεσμοὶ ἄλλων Ἀθηναίων μετὰ τῶν Θρακῶν ἡγεμόνων Βηρισάδου καὶ Ἀμαδόκου¹²⁾ ἐποδεικνύουσι τὴν συγγένειαν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Θρακῶν, διασφoζομένην ἴσως συγχευμένους ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ταῖς παραδόσεσι τῶν μεταγενεστέρων Θρα-

¹⁾ Ἡρόδοτος, VIII, 116 καὶ *Αἰλιανὸς*, Ποικίλης ἱστορίας, V, 11.

²⁾ *Ξενοφῶντος*, K. Ἀν. VII, 2, 31.

³⁾ Αὐτόθι, VII, 39.

⁴⁾ *Θουκυδίδου*, II, 29.

⁵⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 39.

⁶⁾ *Dumont - Homolle*, Mélanges d'archéologie et d'épigraphie, Paris, ἐτ. 1892 κατ' ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσαν ἐν Βιζύῃ, σελ. 30: «Βασιλεὺς Κότυς βασίλεια Σαδάλαν καὶ βασίλισσαν Πολεμοκράτειαν. τοὺς ἐαυτοῦ γονεῖς θεοῖς πατράσιν.»

⁷⁾ Αὐτόθι, κατ' ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσαν ἐν Σηλυβρία, σελ. 377, ἀρ. 62: «... ἐπὶ τῆς Ρομιτάλκου καὶ Πυθοδωρίδος σωτηρίας...»

⁸⁾ Ἡρόδοτος, VI, 39.

⁹⁾ *Πινυάργου*, βίος Θεμιστοκλέους, I.

¹⁰⁾ *Μαρκελλίνου*, βίος Θουκυδίδου, 19.

¹¹⁾ Ἀθηναίων, Δειπνοσοφιστῶν IV, σελ. 131.

¹²⁾ Ἰδε *Foucard*, Les Athéniens dans la Chersonèse of Thrace, σελ. 9.

κῶν, οἵτινες περιέπεσον σὺν τῷ χρόνῳ εἰς βαρβαρότητα ἕνεκα χαλεπῶν περιστάσεων.

§ 8. Αὗται δὲ αἱ χαλεπαὶ περιστάσεις ἦσαν οὐ μόνον πολιτικαὶ ἐπὶ αἰῶνας ἀνωμαλίαι καὶ ταραχαί, ἅς ἀγνοοῦμεν, καὶ πιέσεις ἀπὸ βορρᾶ τῶν βαρβάρων Σκυθῶν, ὡς ἔκρινε καὶ ὁ ἱστορικός Gutschmid, ἀλλὰ καὶ συμμείξεις τῶν Θρακῶν μετὰ μετακινήθεντων βαρβάρων λαῶν, καίπερ συγγενῶν, αἵτινες καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐξηκολούθησαν, ὅτε πλέον ὁ Ἑλληνισμὸς ἐξηπλοῦτο ἀνὰ τὴν χώραν αὐτῶν. Ἐκ τούτων τῶν λαῶν γνωστοὶ τυγχάνουσιν ἡμῖν οἱ *Μυσοὶ* καὶ οἱ *Τεῦκροι*, οἱ διαβάντες εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε Θράκας κατεστρέψαντο πάντας ¹⁾ οἱ *Σκύθαι*, οἵτινες μνημονεύονται ὡς ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην μέχρι τῆς χερρονήσου, ἐκδιωχθέντες δ' ἐκείθεν μετὰ χρόνον ὑπὸ τῶν Δολόγκων, οὐδαμῶς ὅμως ἀπιθάνου ὄντος ὅτι παρέμειναν ἐν τῷ ἐσσηκενικῷ τῆς χώρας: «Σκύθαι γὰρ οἱ νομίμους ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλέως Λαρείου συνεστράφησαν καὶ ἦλσαν μέχρι τῆς χερρονήσου ταύτης ²⁾ οἱ *Τριβαλλοί*, οὓς ἐπὶ Ἀλέξανδρον τοῦ μεγάλου εὐρίσκομεν μετὰ τῶν Αἰῶν καὶ τοῦ Ἰστροῦ οἰκοῦντας ³⁾ οἱ *Γέται*: «παρὰ μὲν οὖν τοῖς Ἑλλήσιν οἱ Γέται γνωρίζονται μᾶλλον διὰ τὸ συνεχεῖς τὰς μεταστάσεις ἐκ ἐκείτερά τοῦ Ἰστροῦ ποιεῖσθαι καὶ τοῖς Θραξὶ καὶ τοῖς Μοισαῖς ἀναμειγῆσθαι ⁴⁾ ὁ τούτων δὲ εἰς τὴν Θράκην ἐποικισμὸς ἐξηκολούθει καὶ ῥαδιύτερον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων γινόμενος: «ἔτι γὰρ ἐφ' ἡμῶν Αἴλιος Καῖος μετέβαλεν ἐκ τῆς περσείας τοῦ Ἰστροῦ πέντε μυριάδας σωματῶν παρὰ τῶν Γετῶν, ὁμογλώττον τοῖς Θρηξίν ἔθνευς, εἰς τὴν Θράκην καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι Μυσοὶ καλούμενοι, ἥτοι καὶ τῶν προτέρων οὕτω καλουμένων, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ Μυσῶν μετονομασθέντων ἢ... τῶν ἐν τῇ Θράκῃ Μυσῶν καλουμένων πρότερον ⁵⁾.

Ῥωσάντως οἱ ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην *Κέλται* ἀνεμείχθησαν τοῖς Θραξί: «τοὺς τε Κελτοὺς τοὺς ἀναμειγμένους τοῖς Θραξί ⁶⁾ καὶ «τινὰ τούτοις (τοῖς Θρακίοις ἔθνεσι τοῖς οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἐντὸς τοῦ Ἰστροῦ χώρᾳ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος) ἀναμειγνύεται *Σκυθικά* ἢ *Κελτικά* ⁷⁾. Ἀλλὰ καὶ οἱ *Ἀνταριάται*, Ἰλλυρικὸν ἔθνος, ἐπῆρξαν καὶ τῶν ἄλλων Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν ⁸⁾, καὶ οἱ *Σκορδίσκοι* ἐπὶ

¹⁾ Ἡροδότου, VII, 20.

²⁾ Αὐτόθι, VII, 40.

³⁾ Ἀρριανῶς, Ἀλ. Ἀν. I, 2.

⁴⁾ Στράβωνος, VII, 3, 13.

⁵⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 10.

⁶⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 11.

⁷⁾ Αὐτόθι VII, 5, 1.

⁸⁾ Αὐτόθι, VII, 5, 11.

τοσοῦτον ἠδὲξήθησαν, ὥστε καὶ μέχρι... Θρακίων ὄρων προῆλθον»¹⁾ καὶ «Σκύθαι καὶ Σαρμάται καὶ γὰρ νῦν ἀναμίμεικται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θραξὶ καὶ τὰ Βασταρρικά, μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς τοῦ Ἰστροῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντὸς· τούτοις δὲ καὶ τὰ Κελτικά, αἱ τε Βόιοι καὶ Σκορδίσκοι καὶ Ταυρίσκοι»²⁾ καί: «τῶν μὲν ἐκ τῆς περαίας Σκυθῶν καὶ Βασταρῶν καὶ Σανροματῶν ἐπικρατούντων πολλάκις, ὥστε καὶ ἐπιβαίνειν... καὶ καταμένειν τινὰς αὐτῶν... ἐν τῇ Θράκῃ»³⁾. Ἐκ τῶν προειρημένων λοιπὸν μαρτυριῶν καταφαίνεται ἡ τῶν Θρακῶν μεγάλη καὶ συνεχὴς ἐπὶ αἰῶνας ἐπιμειξία μετ' ἄλλων βαρβάρων ἔθνων καὶ δὴ μετὰ τῶν Σκυθῶν ἀνάκαθεν, ὅπερ βεβαίως καὶ ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος λέγων «Θρήξιν μειγάδες Σκύθαι»⁴⁾, καὶ ἡ ἐκ τούτων στασιμότης αὐτῶν ἐν τῷ πολιτισμῷ καὶ ἡ εἰς βαρβαρότητα σὺν τῷ χρόνῳ μετέπτωσης. Ἐντεῦθεν ὁμως δὲν φαίνεται, ὡς ὑπὸ τινὼν νομίζεται, ὅτι οἱ Θράκες ἀπέβαλον καὶ τὸν ἀρχαῖον τὸν χαρακτῆρα μεταβλήθentes εἰς Σκυθικὸν ἔθνος· πᾶντως καὶ μεθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἐπιμειξίαν δὲν ἀπεξενώθησαν, ἀλλὰ παρέμειναν ἀνήκοντες εἰς τοὺς Θρακοφρονεζομένους λαοὺς, οἵτινες κατὰ τὸν Gerhart μετὰ τῶν συγγενῶν Πελασγοελληνικῶν καὶ Καρολεγγικῶν κατετάθησαν ἐν μέρει κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιοτάτους, δηλαδὴ τοὺς Προτοέλληνες⁵⁾.

§ 9. Διὰ δὲ τῶν ἐπὶ τῶν Θρακικῶν παραλίῳν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, μεθ' ὧν οἱ Θράκες διετέλουν εἰς ἀποσπαστικὸν ἐπικοινωνίαν, διὰ τῶν ἀμοιβαίων ἐπιγαμιῶν Ἑλλήνων καὶ Θρακῶν, τῶν ἐπισήμων, ὡς προεορήθη, διδόντων τὸ παράδειγμα καὶ διὰ τῆς ἀναγνωριζομένης ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἔθνων παλαιᾶς φυλετικῆς συγγενείας ὁ Ἑλληνισμός, τ. ἔ. ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμός, ἦρξατο διδρῶν ἐπ' αὐτοὺς βεβαρβαρωμένους βραδέως μὲν, ἀσφαλῶς δέ. Τοῦτο τεκμηριοῦται καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων τῶν βασιλέων τῶν Ὀδρυσῶν, ἅτινα εἶναι ἀποτυπώματα τῶν τῶν παραλίῳν Θρακικῶν Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ τῶν τῶν Μακεδόνων βασιλέων, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Σπαραδόου καὶ τοῦ Σέβου I εἰσαγωγῆς τοῦ Ἀθηναίου νομισματικοῦ συστήματος πρὸς διενκόλυνσιν τῶν ἀμοιβαίων μεταξὺ Θρακῶν καὶ Ἀθηναίων συναλλαγῶν καὶ σχέσεων καὶ ἐκ τῆς μιμήσεως τῶν συμβόλων τῆς Μαρωνείας μὲν ὑπὸ τοῦ Μηδόου I (405—391), τῆς Θάσου δὲ ὑπὸ τοῦ Κετριπόλεως βραδύτερον, ὕφισταμένων ὁμως καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔθνικων συμβόλων, τοῦ ἱπποῦ καὶ τοῦ ἱππέως. Ἀπὸ τῆς κατακτίσεως δὲ τῆς Θρά-

¹⁾ Αὐτόθι, VII, 5, 12.

²⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 2 καὶ VII, 5, 2.

³⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 13.

⁴⁾ Ἀπολλωνίου Ροδίου, Ἀργοναυτικά, IV, 320.

⁵⁾ Ἴδε καὶ Βλ. Σκορδέλη, Θρακικαὶ μελέται, Λειψία, ἔτ. 1877, σελ. 39 καὶ ἐξῆς.

κης ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διαδόχων καὶ τῶν ἐπιγόνων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅποτε καὶ αἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἰδρυμέναι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, αἱ χρησιμεύουσαι ὡς στρατιωτικοὶ σταθμοὶ τε καὶ ἐμπόρια, ἤκμαζον, ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐποικήσατο μεγάλας προόδους παρὰ τοῖς Θρακῇν, ἰδίως παρὰ τοῖς ἐν ταῖς πεδιάσιν οἰκοῦσιν. Ἐκ 46 ὀνομάτων ἱ. χ. μυθοφόρων Θρακῶν ὑπηρετούντων παρὰ τῷ Ἀθηναϊκῷ στρατῷ φθίνοντος τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος τὰ 15 μόνον εἶναι Θρακικά, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ Ἑλληνικά κατὰ τινα ἐπιγραφὴν¹⁾. Κατ' ἄλλην δὲ τῶν αὐτῶν χρόνων εὐρεθεῖσαν παρὰ τῇ Βησσαρίᾳ φαίνεται ὅτι οἱ ἐν τῇ πεδιάδι οἰκοῦντες Βησσοὶ καὶ προφανῶς συνοικοῦντες Ἑλλήσιν οὐ μόνον ἐλάλουν καὶ ἔγραφον ἑλληνιστί, ἀλλὰ καὶ ἐπολιτεῦντο ὡς οἱ Ἕλληνες καὶ ἀγῶνας ἐτέλουν²⁾. Βραδύτερον δέ, ὅτε οἱ Ρωμαῖοι ἀπὸ τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος ἤρξαντο ἀναμελῆσθαι εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Θρακῆς πράγματα, οἱ πλείστοι τῶν Θρακῶν σχεδὸν φαίνονται ὅτι ἑλληνίζουσι μεταχειριζόμενοι καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι ὁ ἐθνικὸς τῶν Θρακῶν χαρακτήρ δὲν ἐξηλείφετο τελείως, διότι πολλὰ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν παραδόσεων καὶ ἰδίως πολλὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐθνομνηστικά θέσμια παρέμενον διατηρηθέντα ἐπὶ πολὺν καὶ βραδύτερον χρόνον, ὅποτε φαίνονται ἐντελὲς πλέον ἐξηλληνισμένοι, ὡς τεκμηριῶνται ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν³⁾. Οὕτω ἱ. χ. τινὲς τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν, οἵτινες ἀντικατέστησαν ἢ ἀφομοιώθησαν πρὸς παλαιότερους καθαρῶς Θρακικοὺς λαμβάνουσι πολλάκις Θρακικὰς προσηγορίας, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι αἱ παλαιαὶ τοῦ λαοῦ θρησκευτικαὶ ἰδέαι καὶ πεποιθήσεις δὲν ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν καθαρῶς Θρακικῶν θεῶν ἢ ἡρώων θεοποιηθέντων ἀπαντῶσιν, εἰ καὶ σπανίως, οἷον Μηδιεύς, Σουριγέθης, Τυθαῆς, Ἀσδοῦλης, Δερζελάτης, Ἰαμβοδοῦλης, καὶ ἐνίοτε παρὰ τῷ ἑλληνικῷ ὀνόματι τοῦ ἀφομοιωθέντος Θρακικοῦ θεοῦ παρατίθεται καὶ τὸ Θρακικόν, οἷον Ἀρτεμις-Γερμεθίς, Ζεὺς-Ζβελοσθοῦρδος⁴⁾.

¹⁾ CIA. II, 964.

²⁾ Dumont-Homolle. Mélanges κτλ. σελ. 322.

³⁾ Αὐτόθι, σελ. 213.

⁴⁾ Τοῦτο φρονεῖ ὁ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Σοφίας καθηγητὴς Καζαρόω· ἀλλὰ ἡμῖν πιθανώτερον φαίνεται τὸ μὲν Γερμεθίς (Germetitha) νὰ ἐκληφθῇ ὡς τοπικὴ τῆς θεᾶς προσηγορία ἐκ τοῦ ὀνόματος Γέρμη, πόλεως ἱερᾶς κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἐν τῇ ἐλάσσονι Μυσίᾳ τῆς Ἀσίας ἢ ἐκ τοῦ Κελτικοῦ Germa, ὀνόματος πόλεως ἐν Γαλατίᾳ, προβλ. καὶ τὸ Germizera-Ζερμι-ζίργα παρὰ Πτολεμαίῳ (Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 231)· τὸ δὲ Ζβελοσθοῦρδος, ὡς ἐπίθετον τοῦ θεοῦ, ἀναλογοῦν τῷ ἑλληνικῷ κεραῖος καὶ μᾶλλον ξενικόν, Σκυθικόν.

Ἐπὶ τῆς Ρωμαιοκρατίας ὁ Ἑλληνισμὸς συνετέλεσεν ἐν τῇ Θράκῃ τὸ ἔργον του· διότι, ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῇ χώρᾳ γλώσσης καὶ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπὶ τῶν μνημείων τέχνης, δύναται ἀσφαλῶς νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Θραῖκες ἦσαν ἀπὸ τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος ἐξηλληνισμένοι, ὅπερ μαρτυροῦσι καὶ οἱ ἐπίσημοι λόγοι τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ: «οἱ περὶ τὴν Θράκην καὶ τὴν Ἰωνίαν οἰκοῦντες Ἑλλάδος ἔσμεν ἔκγονοι»¹⁾. Ὅρειναί τινες φηλαὶ διεφύλαξαν ἐπὶ μακρότερον χρόνον τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἀπὸ τοῦ πέμπτου μ. Χ. αἰῶνος, ὁπότε ἀρχοῦνται αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀπὸ βορρᾶ τῶν Σλάβων ἐπιδρομαί, ἐπεχώρησαν εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ οὕτω πάντες οἱ Θραῖκες ἀνεξαιρέτως ἐνομιζοντο καὶ ἐκαλοῦντο *Ρωμαῖοι*, τ. ἔ. «Ἕλληνες»²⁾. Τοῦτο δ' ἐπετεύχθη διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις εἶχεν ὡς ὄργανον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ Ἑλληνικά τὸ πλεῖστον ἥθη καὶ ἔθιμα καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς νέας πρωτεύουσας τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἣτις κατέστη τὸ κέντρον ἤδη τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ πολιτισμοῦ.

¹⁾ Ἰουλιανὸς, λόγ. Γ.

²⁾ Περβλ. καὶ *Léjan*, αὐτόθι σελ. 13.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΘΡΑΚΩΝ¹⁾

§ 1. Οἱ λαοί, οἵτινες κατοικοῦν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ τῇ λεγομένῃ Ἰλ-
λυρικῇ ἢ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ, ὥς καὶ τὰς πλείστας τῶν παραλίω
τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χωρῶν, ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ἰνδοευρωπαϊ-
κῶν ἢ Ἰνδογερμανικῶν ἢ Ἀρίων²⁾ ἔθνων τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας φυλῆς³⁾. Ἡ
πρῶτη κοιτίς τούτων ἐτίθετο ἄλλοτε ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, σήμερον ὅμως
οἱ πλείστοι τῶν ἱστορικῶν καὶ ἄλλων εἰδικῶν, δυναμένων νὰ ἐκφέρωσιν
ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἐγκυρον γνώμην, φρονοῦσιν ὅτι οἱ Ἀριοὶ ἐκ τῆς
Εὐρώπης ἐπεξετάθησαν καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν διότι κοιτίς αὐτῶν εἶναι ἡ
Κεντρικὴ Εὐρώπη ἢ τὰ ἀνατολικά αὐτῆς μέρη, δηλαδὴ τὰ ὄρια τῆς Εὐ-

¹⁾ Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου συγγράμματος «Θράκη καὶ Φιλιππούπολις» ἀπὸ τῶν ἀρχαιο-
τάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, Α. Ι.

²⁾ Ἡ λέξις εἶναι σκανδιναβικὴ «Arya» καὶ σημαίνει *εὐγενής, ἀγαθός*.

³⁾ Ταῦτα τὰ ὀνόματα ἐπλάσθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν καὶ γλωσσολό-
γων καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ καλοῦσι τούτους τοὺς λαοὺς Ἰνδογερμανοὺς, οἱ δὲ Γάλλοι
καὶ Ἀγγελοὶ Ἰνδοευρωπαῖους ἢ καὶ Ἰνδοκελτοὺς καὶ ἄλλοι Ἀρίους. Πάντες ὅμως οἱ ὅροι
φαίνονται πλημμελεῖς, ἅτε μὴ συμπεριλαμβάνοντες ἐν τῇ αὐτῇ λέξει πάντας τοὺς ἀνή-
κοντας εἰς τὸ προπάτωρ ἔθνος λαοῦς· ὅθεν προτιμότερος κρίνεται ὑπὸ πολλῶν ὁ ὑπὸ
τοῦ Diefenbach προταθεὶς ὅρος Ἰαπυικοὶ λαοί. Ἴδε Whitney-Jolly-Χατζιδάκι Γλωσ-
σικὰ ἀναγνώσματα σελ. 299.

Δυστυχῶς ὁ τελευταῖος ὅρος, καίπερ προσφορώτερος, δὲν ἐπεκράτησεν, ὅθεν καὶ
ἡμεῖς ποιοῦμεθα χρῆσιν πάντων τῶν ἄλλων ἀδιακρίτως. Σημειωτέον δὲ ὅτι παρὰ τοῖς
Γερμανοῖς ἡ χρῆσις τοῦ ὅρου Ἀριοὶ περιωρίσθη νῦν εἰς τὸν Ἀσιατικὸν κλάδον
λαῶν τῆς οἰκογενείας, δηλαδὴ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τοὺς Ἰρανοὺς.

Ὁ γλωσσολόγος Kretschmer ὑπάγει εἰς τὴν οἰκογένειαν τούτων τῶν λαῶν ἐκ μὲν
τῶν Ἀσιατικῶν ἔθνων τοὺς Ἰνδοὺς, τοὺς Ἰρανοὺς (Βακτρίους, Πέρσας, Μήδους), εἰς
οὓς διὰ τὴν συγγένειαν τῆς γλώσσης ἀνῆκousi καὶ οἱ πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξείνιου
Πόντου οἰκοῦντές ποτε Σκύθαι, τοὺς Τοχαροὺς, Ἰνδοσκυθικὸν φύλον, οὗ ἡ γλῶσσα
ἐγνώσθη ἐσχάτως ἐκ χειρογράφων εὐρεθέντων ἐν Τουρκεστάν, τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς
Φρύγας, ἐκ δὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἔθνων τοὺς Σλαῶνας, τοὺς Λιθουανούς, τοὺς Γερμανούς,
τοὺς Κέλτας, τοὺς Ἰταλοὺς, τοὺς Ἰλλυριοὺς, τοὺς Θράκας καὶ τοὺς Ἑλλήνας. Ἴδε: *Nörde
und Gercke, Einleitung in die Altertums wissenschaft*, τόμ. Ι, ἐκδ. 2, ἐτ. 1912,
σελ. 521, Leipzig.

Ἑποικιστικαὶ περιφέρειαι καὶ γραφεῖα	Οἰκογένειαι κατὰ γραφεῖα καὶ περιφερείας	
Ἐκ μεταφορᾶς . . .		40.597
Παλαιὰ Ἑλλὰς :		
Αἰτωλοακαρνανία	8	
Ἀττικοβοιωτία	156	
Ἀχαΐοῦλῖς	1	
Ἄργος	—	
Εὐβοία	617	
Λακωνία	—	782
Κρήτη :		
Ἡράκλειον	—	
Λασηθί	—	
Ρέθυμνον	—	
Χανιά	1	1
Δῆμος :	187	187
		<u>41.567</u>

(Γραφεῖον Στατιστικῆς Ἀγροτικῆς)

ρώπης καὶ τῆς Ἀσίας κατὰ τὰς μεσημβρινὰς εὐρείας τῆς Ρωσσίας χώρας, ὁπόθεν ἠδύναντο εὐκόλως καὶ τὴν ἐπὶ τὴν ἀπωτέρω Ἀσίαν ὁδὸν καὶ τὴν ἐπὶ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην νὰ τραπῶσιν.

Ἐὰν αὕτη ἡ γνώμη ἀληθεύῃ, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, τότε οἱ πλείονες τῶν Ἀρίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἐν οἷς καὶ οἱ Φρύγες, πρῶτον εἰς τὴν Θράκην κατήλθον ἐκ τῶν βορειοτέρων χωρῶν καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῶν στενῶν τοῦ τε Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου διεπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀπέναντι ἡπειρον. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι οἱ κατοικήσαντες τὴν Θράκην Ἄριοι ἢ ἀπεσπάσθησαν κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ παρέμειναν ἐν τῇ λεγομένῃ Θράκῃ ἢ ἐπανήλθον βραδύτερον ἐκ τῆς πλησίον κειμένης Φρυγίας καὶ κατέλαβον τὴν καταληφθεῖσαν πρότερον χώραν, δι' ἧς διήλθον. Τὴν ἐκ τῆς Θράκης δὲ εἰς τὴν Φρυγίαν ἢ τάνάπαλιν διάβασιν τῶν Ἀρίων μαρτυρεῖ καὶ ἡ μετὰ τῶν Φρυγῶν συγγένεια τῶν Θρακῶν εἰκαζομένη καὶ ἐκ τῆς στενωτέρας συγγενείας τῆς Φρυγικῆς καὶ Θρακικῆς γλώσσης καὶ ἐξ ὁμωνυμιῶν, ὡς ὁ Στράβων πρῶτος παρετήρησε: «Πολλὰ δ' ὁμωνυμῖαι Θραξὶ καὶ Τρωσίν, οἷον Σκαῖοι Θραξῆς τινες καὶ Σκαῖος ποταμὸς καὶ Σκαῖον τεῖχος καὶ ἐν Τροίᾳ Σκαῖαί πύλαι· Ξάνθιοι Θραξες, Ξάνθος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ· Ἀρίσθος ὁ ἐμβαλλων εἰς τὸν Ἐβρον, Ἀρίσθη ἐν Τροίᾳ· Ρῆσος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ, Ρῆσος δὲ καὶ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, ἔστι δὲ καὶ τῷ Ἀσίῳ ὁμωνυμῶς ἕτερος παρὰ τῷ ποιητῇ Ἀσιος»¹⁾. Ἐὰν δὲ ἡ παλαιότερα τῶν ἱστορικῶν γνώμη ἀληθεύῃ, τότε ἐκ τῆς βορειοδυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δηλαδὴ ἐκ τῆς Φρυγίας, διήλθον εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ κατέλαβον τὴν Θράκην οἱ Ἄριοι Θραξες ἐκταθέντες κατὰ μικρὸν μέχρι τοῦ Ὀλύμπου καὶ περαιτέρω εἰς τὰ βόρεια τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἥτοι εἰς τὴν Φωκίδα, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Εὐβοίαν καὶ εἰς τὰς νήσους Θάσον, Σαμοθράκην, Λήμνον καὶ Νάξον.

Ὁ Kretschmer τασσόμενος ὑπὲρ τῆς πρώτης γνώμης φρονεῖ ὅτι ἡ χωρήσασα ἐκ Θράκης πρὸς νότον εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν Ἀρίων μοῖρα ἠναγκάσθη νὰ πράξῃ τοῦτο ἕνεκα τῆς πίεσεως τῶν βορείων λαῶν, οἵτινες ὤθησαν καὶ τοὺς Φρύγας νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· ἐπομένως οὗτοι οἱ Θραξες ἦσαν πιθανῶς ἐκ τῶν πρότερον κατελθόντων ἐκ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ ἐγκαταστάντων εἰς τοὺς ἱστορικοὺς τῶν τόπων²⁾. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν οἱ πανάρχαιοι οὗτοι Θρακοφρυγικοὶ λαοὶ ἀπετέλεσαν οὐ μόνον τοὺς προϊστορικοὺς τῆς Θράκης κατοίκους, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ τοὺς τῆς κυρίας Ἑλλάδος, ἐν ᾗ ἠνώθησαν καὶ μετ' ἄλλων προ-

¹⁾ Στράβωνος, Γεωγρ. XIII, 1.21. Ἴδε καὶ Kretschmer, Einleitung in die Geschichte der Griechischen Sprache, Göttingen, ἔτ. 1896, σελ. 201—203.

²⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 242.

ὑπαρχουσῶν συγγενῶν φυλῶν, τῶν Ἑλληνοπελασγῶν, δηλαδή τῶν *Πρωτοελλήνων*, πιθανῶς δὲ καὶ μετὰ Ἰλλυρικῶν φυλῶν, ἀνηκουσῶν καὶ τούτων εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν λαῶν καὶ ἐπεκταθεῖσων ἤδη πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Εὐρώπης μέρη. Οὗτοι δὲ διεδέξαντο τοὺς ἀγρίους ἢ ἡμιαγρίους τῆς Θράκης κατοίκους τῆς παλαιολιθικῆς καὶ νεολιθικῆς περιόδου, κατὰ τινὰς μὴ ἀνήκοντας εἰς τὴν Ἀριανὴν οἰκογένειαν, ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ὑπῆρξαν μετὰ τῶν Ἑλληνοπελασγῶν καὶ τῶν Ἰλλυριῶν ἐν μέρει οἱ πρόδρομοι τῶν ὕστερον Ἑλλήνων, οἵτινες ἀποσπασθέντες τῶν συγκατοίκων τῶν Ἰταλῶν κατόκησαν βραδύτερον τὰς Ἑλληνικὰς χώρας¹⁾. Ὁ Oberhammer ὅμως ἐρειδόμενος εἰς τὴν συγγένειαν τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων εἰκάζει ὅτι καὶ οἱ πρὸ τῶν Θρακῶν κάτοικοι τῆς χώρας αὐτῶν ἦσαν συγγενεῖς πρὸς τοὺς Καυκασίους καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Κᾶρας, Λυκίους, Λυδοὺς, πιθανῶς δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Τυρρηνοὺς (Εἰτρούσκους)²⁾, οἵτινες πάντες, ὥς ἰσχυρίζονται σύγχρονοι ἀρχαιολόγοι καὶ ἱστορικοὶ κατὰ νεωτέρας ἐξηκριβωμένας ἐρεῦνας, ὥς καὶ οἱ Λέλεγες, οἱ Φοίνικες, οἱ Φιλισταῖοι, οἱ Λίβυες καὶ οἱ Ἑτεόκρητες, ἦσαν Ἀριοὶ Πρωτοελληνες³⁾. Ὡστε ἀνέκαθεν ἡ Θράκη κατοικήθη ὑπὸ Ἀρίων.

§ 2. Οἱ χρόνοι καὶ τὰ αἷτια τούτων τῶν εἰς τὴν χειρσόνησον ἡμῶν μεταναστεύσεων τῶν Ἀρίων δὲν εἶναι ἡμῖν ἀκριβῶς γνωστοί. Ὁ Kretschmer νομίζει ὅτι οἱ Θραῖκες κατεῖχον ἤδη τὴν χώραν τῶν κατὰ τὴν τρίτην π. Χ. χιλιετηρίδα καὶ ἤρξαντο ἔκτοτε μεταναστεύοντες εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν⁴⁾. Ὁ ἱστορικός Meyer ὑποθέτει ὅτι ἡ ὀριστικὴ αὐτῶν εἰς τὴν χειρσόνησον ἐγκατάστασις ἐγένετο κατὰ τὴν δευτέραν π. Χ. χιλιετηρίδα⁵⁾, παραδέχεται ὅμως ὅτι καὶ πρότερον ἤδη μοῖραί τινες αὐτῶν διέβησαν διὰ τῆς Θράκης εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ἀλλ' ὥς ἀσήμαντοι τὸν ἀριθμὸν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεταβάλωσι τὸν ἐθνολογικὸν τῶν ἐκεῖ κατοίκων χαρακτῆρα ὅθεν οἱ Φρύγες καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν λαοὶ ἀναφαίνονται ἐκεῖ κατὰ τὸν δωδέκατον π. Χ. αἰῶνα καὶ τὰ λείψανα τῆς Τροίας (δευτέρας πόλεως), ὥς καὶ τὰ παλαιὰ τῆς Φρυγίας χώματα εἶναι προϊστορικά καὶ οὐχὶ Θρακικά⁶⁾.

Ἐκ τῶν διασθεσιῶν τοπωνυμιῶν φαίνεται ὅτι οἱ Θραῖκες καταλαμβάνοντες κατ' ἀρχὰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς χειρσόνησου τμήμα ἐπεξετάθησαν σὺν

¹⁾ Ἴδε, Σ. Λάμπρον, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Ι. σελ. 28 καὶ 25.

²⁾ Oberhammer, Die Balkanvölker, Wien, 1917, σελ. 5.

³⁾ Ἴδε, Π. Καρολίδου, εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἀθήναι, ἔκδοσις ἑωτάτη.

⁴⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 172.

⁵⁾ Meyer, Geschichte des Altertums, τ. Ι, 2, σ. 665. ⁶⁾ Αὐτόθι, σ. 613, τ. Ι.

τῷ χρόνῳ προϊόντι καὶ μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἐθαλασσοκράτησαν ἐπὶ 79 ἔτη· διότι κατὰ τὸν ἱστορικὸν Κάστορα μεταξὺ τῶν 17 θαλασσοκρατησάντων ἐθνῶν, τῶν ἀπαριθμουμένων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκστρατείας τοῦ Ξέρξου (480 π. Χ.), οἱ Θραῖκες φέρονται τρίτοι ἐρχόμενοι μετὰ τοὺς Λυδοὺς καὶ τοὺς Πελασγούς¹⁾. Ὑστερον ὅμως μετὰ τὴν ἀθρόαν τῶν Ἰλλυριῶν κάθοδον περιορίσθησαν εἰς τὰς ἱστορικὰς τῶν χώρας· ὁ δὲ Patsch νομίζει ὅτι ἐκ τοῦτου τοῦ περιορισμοῦ προεκλήθη ἡ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης διάβασις καὶ ἐγκατάστασις τῶν Φρυγῶν²⁾. Εἰκάζεται ὅμως ὅτι καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις νέα φῦλα κατήρχοντο ἀλλεπάλληλα ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ δυσμῶν εἰς τὰ καταληφθέντα ἤδη μέρη, ὥστε τούτων τινὰ πιεζόμενα ὑπ' ἄλλων ἰσχυροτέρων καὶ πολυαριθμοτέρων ἐξήτησαν ἄσυλον εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Μετὰ τούτων δὲ πιθανῶς μετενόστησαν καὶ οἱ ἐν Θράκῃ προεγκαθεσταμένοι Φρύγες, πρὸς δὲ καὶ οἱ Ἀρμένιοι καταλιπόντες τὰς προτέρας τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἐστίας. Τότε δ' ἴσως ἢ καὶ πρότερον διέβησαν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν καὶ οἱ Μυσοί, ὧν μοῖρα ἀπέμεινεν ἐν τῇ χειρσονήσῳ διατηρηθεῖσα μέχρι τῶν χρόνων τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως. Κατὰ δὲ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους διέβησαν καὶ οἱ Θῦνοι καὶ οἱ Βιθυνοὶ κατὰ τὸν ἔβδομον π. Χ. αἰῶνα, ὁπότε καὶ οἱ Ἀρμένιοι καταλιπόντες τὴν Φρυγίαν μετόκησαν εἰς τὴν Ἀρμενίαν, ὅπου ἀφωμοίωσαν τοὺς πρόην αὐτῆς Ἰνδοευρωπαίους κατοίκους³⁾.

Οὗτοι οἱ πανάρχαιοι Θραῖκες δὲν ἦσαν τότε ὅλως ἄμοιροι πολιτισμοῦ· τοῦτο δ' εἰκάζεται οὐ μόνον ἐκ τῶν περὶ αὐτῶν μύθων καὶ παραδόσεων τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οὗτοι ἐγένοντο εἰσηγηταὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πολλῶν λατρειῶν, θεοτήτων, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως⁴⁾ καὶ ἐκ τῶν μνημονευμένων μετὰ θαυμασμοῦ ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ἔπεσι τεχνουργημάτων αὐτῶν, οἷον ἀργυροήλων ξιφῶν, παναγύρων κρατήρων, περικαλλῶν κυπέλλων καὶ ἄλλων⁵⁾, ἀλλὰ καὶ ἐκ προϊστορικῶν τεχνικῶν μνημείων, οἷον πηλίνων ἀγγείων μετὰ σπειροειδῶν γραφῶν⁶⁾, ὁστεινῶν καὶ μαρμαρίνων εἰδωλίων, ὀρεχαλκίνων ξιφῶν, ἀμφιστόμων πελέκεων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἀνευ-

¹⁾ C. Mulleri, Fragmenta Ctesiae, Castoris κτλ. ἐκδ. Didot, Paris, σελ. 180.

²⁾ Jahreshefte der Öster. arch. Institut, X. ἔρ. 1907, σελ. 169 καὶ ἑξῆς.

³⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 175 καὶ Hirt, Indogermanen, I, 132.

⁴⁾ Ἰδε: Gerhard, Über Griechenlands Volksstämme und Stammgöttheiten, Abhandl. der K. Akad. der Wissenschaften zu Berlin, ἔρ. 1853. Ὡσαύτως O. Müller, Orchomenos. Giseke: Thrakisch-pelasgische Stämme. Preller: Griechische Mythologie, I. Wilamowitz; Staat und Gesellschaft an Griechen, ἐκδ. 2, σελ. 17.

⁵⁾ Ὀμήρῳ, Ἰλ. N, 577. Ψ, 808. Ω, 234. Ὀδυσ. I, 200 καὶ ἄλλαχοῦ.

⁶⁾ R. Popow, Bulletin de l'institut arch. Bulgare, τόμ. III, Sophia, σελ. 91.

ρεθέντων μέχρι τοῦ νῦν μετ' ἀνασκαφὰς καὶ ὁλονὲν ἀνευρισκομένων ἐν τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ ¹⁾. Τοῦτο δὲ εὐκόλως ἐρμηνεύεται.

§ 3. Οἱ Θραῖκες ἔνεκα τῆς γεωγραφικῆς τῆς χώρας τῶν θέσεως ὑφίσταντο ποικίλας ἐπιδράσεις ὑπὸ λαῶν συγγενῶν αὐτοῖς, ἀλλ' ἤδη λίαν προηγμένων ἐν τῷ πολιτισμῷ. Ἰσχυρὰ ρεύματα τοῦ Τρωικοῦ, Μυκηναϊκοῦ, Κυκλαδικοῦ καὶ Κρητικοῦ πολιτισμοῦ ²⁾, ἅτινα συνέδεον τὴν μὲν Τροίαν διὰ ξηρᾶς μετὰ τῆς Ἑλλάδος, τὰς δ' ἀκτὰς καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὴν Κρήτην μετὰ τῶν πεδιάδων τοῦ Δουνάβεως, διέσχίζον τὴν χώραν αὐτῶν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν. Ἡ ἀνεύρεσις παναρχαίων πηλίνων ἀγγείων παρὰ τῇ Ἀμφιπόλει καὶ τῇ Θεσσαλονίκῃ, δι' ὧν διήρχετο ἡ ἐμπορικὴ μεταξὺ Τροίας καὶ Ἑλλάδος ὁδὸς καὶ ἀγγείων προϊστορικοῦ καὶ Μυκηναϊκοῦ ρυθμοῦ ἐν τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Τράνσυλβανίᾳ, ὡσαύτως καὶ χαλκίνων ξιφῶν ἐν τῇ νῦν Βουλγαρίᾳ, τῇ Οὐγγαρίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλβετίᾳ, πολὺν ὁμοίων πρὸς αὐτὰ τὰ Ἑλληνικά, πρὸς δὲ ἡ ἀνεύρεσις κερατίνων, πηλίνων καὶ μαρμαρίνων μεταγενεστέρων χρόνων εἰδωλίων ἐν τῇ Θράκῃ καὶ αἱ γενόμεναι ἐν τῇ Βοσνίᾳ ἀνασκαφαὶ μαρτυροῦσι τὴν κατὰ ξηρὰν διὰ τῆς Θράκης ἐπικοινωνίαν καὶ τὴν ἀδιάλειπτον κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους συναλλαγὴν τῶν παρὰ τῷ Δουνάβει οἰκούντων καὶ μέχρι τῆς Ἑλβετίας ἐκτεινομένων λαῶν μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, τῶν πρὸς τὸ Αἰγαῖον ἀκτῶν τῆς μικρᾶς Ἀσίας, τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς Κρήτης. Οἱ δὲ Θραῖκες, οἵτινες ἐξυπηρέτουν τοὺς πολιτισμοὺς καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν λαῶν τούτων, τῶν προηγμένων ἤδη ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ, δεχόμενοι καὶ μεταβιβάζοντες τὰ προϊόντα αὐτῶν πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ τὰνάπαλιν καὶ συναλλασσόμενοι εὐκολώτερον ἔνεκα τῆς συγγενείας καὶ τῆς ὁμοιότητος τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν ἡθῶν πρὸς τὰ τῶν ἄλλων λαῶν, πάντως δὲν ἠδύναντο ν' ἀποκρούσωσι τὸν ξένον πολιτισμόν. Ὡστε ἡ ἐπ' αὐτοὺς ἐπίδρασις τὸ μὲν τοῦ τῶν λαῶν τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης πολιτισμοῦ, τὸ δὲ ἰδίως τοῦ Τρωικοῦ, τοῦ Μυκηναϊκοῦ, τοῦ Κυκλαδικοῦ καὶ τοῦ Κρητικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τῆς τρίτης ἤδη π. Χ. χιλιετηρίδος οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἀμφισβητῇται· ἐπομένως καὶ αἱ περὶ τῶν φιλο-

¹⁾ G. Kazarow, Roliatu na starite Thraki vif predistoriata i protoistoriata na balkanskia polonostrov i mala Asia. (=Τὸ διαδραματισθὲν πρόσωπον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Θρακῶν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς καὶ πρωτοϊστορικοὺς χρόνους ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χειρσονήσῳ καὶ τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ), ἐτ. 1925, Sophia, σελ. 19 κέξ.

²⁾ Ἴδε περὶ τούτων τῶν πολιτισμῶν: Lehmann-Haupt, ἐν τῇ Einleitung in die Altertums-Wissenschaft τοῦ Norde-Gercke, τόμ. III, ἐκδ. 2, Leipzig, ἐτ. 1914, σελ. 3, § 1-4.

μούσων παλαιῶν Θρακῶν παραδόσεις τῶν Ἑλλήνων φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι μῦθοι, ἀλλὰ στηρίζονται ἐπὶ ἱστορικῆς ἀληθείας¹⁾. Τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ἐξ ἀρχαιολογικῶν μνημείων.

Τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τῆς ἀρχαίας Βερόσης (νῦν Στάρα Ζαγόρας) ἀνευρεθέντα μαρμάρινα εἰδώλια ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ, ὅπερ δηλοῖ ἢ ὅτι ἐκομίσθησαν ἐκ τῶν Κυκλάδων ἢ ὅτι ἐποιήθησαν ἐν τῷ τόπῳ, ἀναπτυχθείσης κατὰ ξένην ἐπίδρασιν τῆς πλαστικῆς ἐν τῇ Θράκῃ²⁾. Ὁ παρὰ τῇ κώμῃ Semtsinovo τῆς περιφερείας τῆς ἀρχαίας Βησσαπάρας (νῦν Τατάρ-Παζαρτζίκιου) ἐν τῇ ἄνω τοῦ Ἑβρου κοιλάδι εὐρεθείς ἀμφίστομος πέλεκυς οὐδαμῶς διαφέρει τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ εὐρεθέντων³⁾. Οἱ οὐ μακρὰν τῶν Σαράντα-ἐκκλησιῶν ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Θράκῃ εὐρεθέντες Μυκηναϊκοὶ τάφοι εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιοι τὴν κατασκευὴν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀργολίδι⁴⁾. Ἡ ἐπίδρασις δὲ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ φαίνεται ὅτι ἐξηκολούθησεν ἐν τῇ χώρᾳ ὑφισταμένη καὶ μετὰ τὸν ἐξαφανισμὸν ἐκείνου ἐν τῇ Ἑλλάδι διὰ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων, διότι εὐρεθέντα ἐν τάφοις κτερίσματα τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος οὐδαμῶς διαφέρουσι τῶν Μυκηναϊκῶν. Οὕτως ἐν τινι παρὰ τῷ Αἴμῳ κώμῃ οὐ μακρὰν τῆς κωμοπόλεως Παναγιούριστε εὐρέθη ξίφος ὀρειχάλκινον τύπου καὶ τέχνης Μυκηναϊκῆς⁵⁾, δύο δὲ χρυσᾷ διαδήματα, ὧν τὸ μὲν εὐρέθη ἐντὸς χώματος παρὰ τῇ κώμῃ Ἐξέροβο, τὸ δὲ παρὰ τῇ πόλει Τσιρπάν ἐν τῇ ἄνω τοῦ Ἑβρου κοιλάδι ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ ἐν τοῖς Μυκηναϊκοῖς τῆς Ἑλλάδος τάφοις εὐρεθέντα⁶⁾. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐντὸς τάφου ἀνασκαφέντος ἐν Βουλγαρίᾳ εὐρέθη ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ νεκροῦ χρυσῇ προσωπῇ οὐχὶ διάφορος τῆς Μυκηναϊκῆς⁷⁾.

§ 4. Αἱ ἀρχαιόταται περὶ Θρακῶν γραφαὶ εἰδήσεις ἀπαντῶσι παρὰ Ὀμήρῳ καὶ τῷ Ξενοφάνει⁸⁾. Ὁ Ὀμηρος ἰδίᾳ μὲν Θρακῆας ὀνομάζει

¹⁾ Ἴδε καὶ Χ. Τσούντα, Ἡ προϊστορικὴ Θράκη· Θρακικὴ ἐπετηρίς, ἔτ. 1897, Ἀθήναι, σελ. 233 καὶ ἑξῆς.

²⁾ Ἴδε Popow: Idoles en marbre préhistoriques trouvés en Bulgarie. Bulletin de l'institut arch. Bulgare, τόμ. III, ἔτ. 1925. Sophia, σελ. 108 καὶ ἑξῆς.

³⁾ G. Kazarow: Bulgaria vif drevnosteta (=ἡ Βουλγαρία ἐν τῇ ἀρχαιότητι), Sophia, ἔτ. 1926, σελ. 14.

⁴⁾ Αὐτόθι, σελ. 14 καὶ Χ. Τσούντα, ἐνθα ἀνωτέρω σελ. 233.

⁵⁾ M. Schmidt, Zeitschrift für Ethnologie, ἔτ. 1912, σελ. 243.

⁶⁾ Filow, Bulletin de la société arch. Bulgare, τόμ. III, σελ. 206 καὶ 217. Sophia.

⁷⁾ Ἴδε καὶ G. Kazarow, Elinisma vif stara Thrakia i Makedonia (=ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Θράκῃ καὶ τῇ Μακεδονίᾳ), σελ. 13. Sophia.

⁸⁾ Κλέμμεντος, Στρωματεῖς VII, 4.

«ὄσους Ἑλλήσποντος ἀγάρρους ἐντὸς ἔργει»¹⁾, ἐκτείνει δ' αὐτοὺς ἱκανῶς πρὸς δυσμάς. Ἄλλους τῆς Θράκης λαοὺς γινώσκει τοὺς Κίκονας, τοὺς Παίονας, τοὺς Πελασγοὺς καὶ τοὺς Μυσοὺς πρὸς βορρᾶν²⁾, οὓς πάντας καλεῖ ἱπποπόλους κατ' ἐξοχὴν³⁾. Οὐδαμῶς δὲ ἀδαῆς τυγχάνει καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων Θρακῶν, τῶν εἰς τοὺς Ἑλληνας εἰσηγητῶν τῆς τῶν Μουσῶν λατρείας καὶ τῆς ποιήσεως, ὡς ὑποδηλοῦται ἐκ τῶν περὶ Θαμύριδος ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων⁴⁾. Ἐκ δὲ τῶν περὶ τοῦ ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος Μάρωνος⁵⁾ καὶ τῶν περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Ἡδωνῶν Λυκούργου⁶⁾ εἰρημένων φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς ἐγίνωσκε καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ τοῖς Θραξὶ καὶ τὴν ταύτης σκληρὰν ἀντίστασιν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τοῦ Διονύσου, ἣτις οὔτε εὐχερῶς εἰσέχθη οὔτε ἡδυνήθη ὀλοσχερῶς νὰ ἐπικρατήσῃ ἐκείνης⁷⁾.

Βραδύτερον ὅμως, ὅτε διὰ τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἐπὶ τοῦ Πόντου πολυαριθμῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν (ἀπὸ τοῦ 650 π. Χ.) καὶ ἰδίως διὰ τῆς ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἐκαταστάσεως τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου (515 π. Χ.) ἐγνώσθησαν καλῶς αἱ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰστροῦ χῶραι, ὧν οἱ λαοὶ κατὰ τὰ ἡθῆ καὶ τὴν γλῶσσαν οὐσιωδῶς δὲν διέφερον τῶν πρότερον γνωσθέντων τοῖς Ἑλλήσι Θρακῶν διὰ τῶν ἐπὶ Θράκης ἀποικιῶν (700 π. Χ.), ἐξεληφθῆσαν ὡς Θράκες καὶ ἄλλα συγγενῇ αὐτῶν ἔθνη. Ἐκ τούτου ὁ Ἡρόδοτος θεωρεῖ τὸ Θρακικὸν ἔθνος ὡς τὸ μέγιστον τοῦ κόσμου μετὰ τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἀλλ' ἀσθενὲς ἕνεκα τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἰς πολλὰς φυλάς καὶ τῆς καθ' ἐκάστας διοικήσεως : «Θρηκίων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοὺς πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἀρχοῖτο ἢ φρονέοι κατὰ τωυτό, ἅμαχον τ' ἂν εἴη καὶ πολλῷ κράτιστον πάντων ἔθνέων κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν»⁸⁾. Ἀλλὰ καὶ ὁ πολλῷ μεταγενέστερος τοῦ Ἡροδότου Πανσανίας λέγει ὅτι οἱ Θράκες ἦσαν πολυάριθμοι ὑπολειπόμενοι μόνον τῶν Κελτῶν : «Θρακῶν δὲ τῶν πάντων οὐδένες πλείους εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων ὅτι μὴ Κελτοί»⁹⁾.

§ 5. Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ὅμως, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Ξενο-

¹⁾ Ὀμήρου, Ἰλ. Β, 845.

²⁾ Ὀδυσ. Ι 47. Ἰλιάδ Β, 846 καὶ 818 καὶ 840. Ν. 4. Σιράβωνος, VII, 3, 2.

³⁾ Ἰλιάδ. Κ, 436. Ν. 4 καὶ ἀλλαχοῦ.

⁴⁾ Ἰλιάδ. Β, 594. Πρὸς καὶ Gieseke, αὐτόθι, σελ. 29.

⁵⁾ Ὀδυσ. Ι, 197 καὶ ἐξῆς.

⁶⁾ Ἰλιάδ. Ζ, 130 καὶ ἐξῆς.

⁷⁾ Ἰδε Gieseke, αὐτόθι σελ. 27.

⁸⁾ Ἡροδότου, ἱστορ. V, 3.

⁹⁾ Πανσανίου, Περηγ. τῆς Ἑλλάδος, Ι, 9, 5.

φώντος καὶ τῶν μεταγενεστέρων αὐτῶν ἱστορικῶν καὶ γεωγράφων ἀναφερομένων εἰδήσεων περὶ τῶν βαρβάρων ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν συγχρόνων αὐτοῖς Θρακῶν καὶ τῆς ἀγριότητος ἐνίων φυλῶν αὐτῶν γεννᾶται μέγα χάσμα μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ τῶν προϊστορικῶν καὶ τῶν μυθολογουμένων· διότι ἐκεῖνοι μὲν ἀπεικονίζονται ὡς βάρβαροι καὶ ἀπολίτιστοι, περιπλανώμενοι κατὰ τὸν Μαρκελλῖνον ¹⁾ μέχρι τῆς ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους ὑποταγῆς αὐτῶν «sine cultu vel legibus» μεθ' ὅλην τὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἐπίδρασιν, οὗτοι δὲ οὐ μόνον ἐν σιενωτάτῃ συγγενείᾳ καὶ ἐπικοινωνίᾳ διετέλουν πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς κυρίας Ἑλλάδος διὰ τῶν πρὸς νότον μεταναστεύσεων ²⁾, ἀλλ' ὡς φιλόμουσοι ἦσαν καὶ οἱ πρῶτοι, οὕτως εἰπεῖν, ἐκπολιτισταὶ αὐτῶν, ὥς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Στράβων ³⁾: «Ἀπὸ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῶν ὀργάνων καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ Ἀσιατὶς νενόμισται· δηλὸν δὲ ἔκ τε τῶν τόπων, ἐν οἷς αἱ Μοῦσαι τετίμηνται· Πιερία γάρ καὶ Ὀλυμπος καὶ Πίμπλα καὶ Λεῖβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θράκεια χωρία καὶ ὄρη· τὸν τε Ἑλικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μούσαις Θράκες, οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικίσαντες, ὅπερ καὶ τὸ τῶν Λεῖβηθριάδων Νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν. Οἱ τε ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Θράκες λέγονται, Ὀρφεὺς τε καὶ Μουσαῖος καὶ Θάμυρις, καὶ τῷ Εὐμόλῳ δὲ τοῦνομα ἐνθένδε καὶ οἱ τῷ Διονύσῳ τὴν Ἀσίαν ὅλην καθιερῶσαντες μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἐκείθεν καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσιν».

Ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῶν αὐτῶν ἱστορικῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων μαρτυριῶν οὐδεμία εἰδικὴ διαφορὰ προκύπτει μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ τῶν ὁμόρων αὐτοῖς λαῶν, τ. ἔ. πρὸς δυσμὰς μὲν τῶν Ἰλλυριῶν, τῶν Παιόνων καὶ τῶν Τριβαλλῶν, πρὸς βορρᾶν δὲ τῶν Μοισῶν, τῶν Γετῶν καὶ τῶν Δακῶν καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐθνῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν Φρυγῶν, τινὲς τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν καὶ γλωσσολόγων φρονοῦσιν ὅτι οἱ τῶν ἱστορικῶν χρόνων Θράκες οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τῶν προϊστορικῶν, τῶν συγγενῶν τῶν Πρωτοελλήνων ⁴⁾. Διότι οἱ ἱστορικοὶ Θράκες κατῆλθον ἀπὸ βορρᾶ πολλῶν βραδύτερον τῶν προϊστορικῶν καὶ καταλαβόντες ὅλην τὴν ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος μέχρι τοῦ Ἰστροῦ χώραν ἐξετόπισαν τοὺς προτέρους κατοίκους, οἱ δ' Ἑλληνες ἀφορῶντες εἰς τοὺς παναρχαίους Θράκας ὠνόμασαν διὰ τοῦ αὐτοῦ

¹⁾ Marcellini, XXVII, 4.

²⁾ Ἴδε: Gerhard, αὐτόθι, σελ. 38.

³⁾ Στράβωνος, X, 3, 17.

⁴⁾ Πρὸβλ. O. Abel, Makedonia, σελ. 27. Giseke, αὐτόθι σελ. 25. Deimling, Leleger, ἔτ. 1862, σελ. 69. O. Müller, Orchomenos σελ. 381 καὶ ἑξῆς.

ὀνόματος πάντας τοὺς βαρβάρους τούτους λαούς, οἵτινες εἶχον ποικίλα τοπικὰ καὶ φύλετικά ὀνόματα καὶ ὧν ἀγνοοῦμεν τὸ κατ' αὐτοὺς ἔθνικόν ὄνομα.

§ 6. Ὁ Gerhard ἀντιτασσόμενος εἰς ταύτην τὴν γνώμην ὑπολαμβάνει τὴν οὐσιώδη τῶν προϊστορικῶν πρὸς τοὺς ἱστορικοὺς Θρακὰς ἀντίθεσιν ὥς διάφορον τῆς αὐτῆς φυλῆς τάσιν κατὰ διαφόρους χρόνους. Παραδεχόμενος δὲ ὡς παναρχαίους τῆς Ἑλλάδος κατοίκους τοὺς Πελασγούς πειρᾶται διὰ μακρῶν ν' ἀποδείξῃ τὴν συγγένειαν αὐτῶν πρὸς τοὺς Θρακὰς ¹⁾ διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως Πελασγικῶν καὶ Θρακικῶν ὀνομάτων καὶ διὰ τῆς προσαγωγῆς καὶ ἄλλων τεκμηρίων, ἐξ οὗ συμπεραίνει τελικῶς ὅτι δύσκολος καθίσταται ἡ ἐξεύρεσις ὁρίων μεταξὺ Θρακῶν καὶ Πελασγῶν ²⁾. Τῆς αὐτῆς ὡσαύτως γνώμης εἶναι ὁ τε Höck ³⁾ καὶ ὁ Welcker ⁴⁾. Ὁ δὲ Helbig, ὅπως ἐρμηνεύσῃ τὴν ἀντίθεσιν, ὑποθέτει ὀξυνούστατα ὅτι ὁ παλαιὸς τῶν Θρακῶν πολιτισμὸς ὠφείλετο εἰς τὴν ἐπίδρασιν λαῶν πεπολιτισμένων, πρὸς οὓς ἐπεκοινωνοῦν οἱ προϊστορικοὶ Θρακῆς, οἵοι ἦσαν οἱ λαοὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ οἱ Φοίνικες, οἵτινες ἐκέκτηντο ἀποικίας ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς Θρακίας καὶ ἐπὶ τῶν ὁμόρων νήσων (θάσου ⁵⁾). Μετὰ δὲ τὸν ἀποικισμὸν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Θρακίας ἀκτὰς καὶ τὸν ἐκτοπισμὸν τῶν Φοινίκων ἀποκοπείσης τῆς ἐπικοινωνίας τῶν Θρακῶν πρὸς τὰ Ἀσιατικά ἔθνη οὗτοι ἀποχωρήσαντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ἐπανεπέσον εἰς τὴν βαρβαρικὴν κατάστασιν.

Ὁ Giseke ⁶⁾ διακρίνων τὰς ἐν Θρακίᾳ φυλάς εἰς κυρίως Θρακικάς καὶ εἰς Παιωνικάς καταλέγει εἰς τὰς πρώτας τοὺς Δίους, τοὺς Βησσούς, τοὺς Σάτρας, τοὺς Σαπαίους, τοὺς Μαΐδους, τοὺς Βισάλτας, τοὺς Τράλλεις καὶ τοὺς Βιθυνούς, οὓς μόνους θεωρεῖ συγγενεῖς τῶν Ἑλληνοπελασγῶν ⁷⁾, δηλαδὴ τῶν Πρωτοελλήνων, καὶ ἀποτελοῦντας τοὺς Θρακὰς τοῦ Διακοῦ γένους ⁸⁾. Οὗτοι πάντες κατ' αὐτὸν παρέμειναν στασιμοὶ ἐν τῷ ἀρχικῷ τῶν πολιτισμῷ δι' ἀγνώστους ἡμῖν αἰτίας καθ' ὃν χρόνον οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι συγγενεῖς τῶν προήγοντο ἁματωδῶς. Ὁ Lejan οὐδαμῶς

¹⁾ Gerhard, αὐτόθι, σελ. 460 καὶ ἐξῆς.

²⁾ Αὐτόθι, σελ. 466.

³⁾ Höck, Kreta I, σελ. 112 καὶ ἐξῆς.

⁴⁾ Welcker, Götterlehre, σελ. 425 καὶ ἐξῆς.

⁵⁾ Helbig, die Homerische Epos. σελ. 7 καὶ ἐξῆς. Ὁ Μυκηναϊκός, Κυκλαδικός καὶ Κρητικὸς πολιτισμὸς ἦσαν ἀγνώστοι αὐτῷ ἅτε μήπω ἀποκαλυφθέντες διὰ τῶν ἀνασκαφῶν.

⁶⁾ Giseke, αὐτόθι, σελ. 16 καὶ ἐξῆς.

⁷⁾ Αὐτόθι, σελ. 25 καὶ 86.

⁸⁾ Θουκυδίδου, II, 97 καὶ VII, 27.

ἀμφιβάλλον περὶ τῆς συγγενείας τῶν Θρακῶν καὶ τῶν Πρωτοελλήνων λέγει ¹⁾: «ὁ ἀρχέτυπος τῶν ἐλληνικῶν φυλῶν Πελασγικός κορμὸς φαίνεται ὅτι ἀντιπροσωπεύθη ἐν μὲν τῷ μάλιστα πεπολιτισμένῳ στοιχείῳ του ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐν δὲ τῷ μάλιστα βαρβάρῳ ὑπὸ τῶν Θρακῶν». Ὁ δὲ ἱστορικός Gutschmid ²⁾ ἀποδίδει τὴν κατάπτωσιν τούτου τοῦ μεγάλου ἔθνους κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καὶ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι ἀποθηρίωσιν αὐτοῦ εἰς πολιτικὰς ἀνωμαλίας, ἀναζητῶν δὲ τὴν αἰτίαν τούτου εἰς τὴν τῶν Σκυθῶν ἀπὸ βορρᾶ πίεσιν καὶ ἐπιμειξίαν εὑρίσκει ἀναλογίαν τινὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἰρλανδῶν, οἵτινες ἄλλοτε ἐκέκτηντο πολλῶ ἀνώτερον τοῦ νῦν πολιτισμόν.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ προεκτεθέντα ὁ Tomaschek ³⁾ τοὺς μυθικοὺς καὶ Ὀμηρικοὺς Θρακὰς διακρίνει ὅλως τῶν ἱστορικῶν. Οὗτος παραδεχόμενος κατ' ἀρχὴν ὅτι οἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας Θρακῆς οὐδαμῶς μετεβλήθησαν μέχρι τοῦ ἐξελληνισμοῦ των, τ. ἔ. παρέμειναν ἀπολίτιστοι καὶ βάρβαροι, ὥσπερ οἱ πρωτογενεῖς Ἰνδοευρωπαῖοι, ἐν ᾧ χρόνῳ οἱ ἐν τοῖς παραλίοις ὁμόφυλοί των ἔνεκα τῆς ἐπικοινωνίας πρὸς τὰ προηγμένα ἤδη τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἔθνη ἐξήρθησαν ὑψηλότερον ἀπὸ τε πνευματικῆς καὶ ὕλικῆς ἀπόψεως, φρονεῖ ὅτι οἱ παρῳοὶ Θρακῆς ἦσαν αἱ πρῶται ἀπὸ βορρᾶ κατελθούσαι Μυσοφρυγικαὶ φυλαὶ, οἱ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ κατῆλθον βραδύτερον ἐκ τῶν πρὸς δυσμὰς τῶν Καρπαθίων ὁρέων χωρῶν, ὅπου ἡσχολοῦντο περὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Οὗτοι οἱ βραδύτερον κατελθόντες κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέταξαν τοὺς πρὸς βορρᾶν τοῦ Αἴμου οἰκοῦντας Μυσοῦς, εἴτα δὲ ὑπερβάντες τὸ ὄρος κατέκτησαν καὶ τὴν Θράκην, ἧς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῖς λαοὺς ἀπὸ τε καταγωγῆς καὶ γλώσσης πὺν μὲν ἀφωμοίωσαν, πὺν δὲ ἐξετόπισαν πρὸς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου· ἐκ δὲ τῶν ἐκτοπισθέντων οἱ μὲν κατῆλθον εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν καὶ νοτιώτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ διεπεραιώθησαν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν ⁴⁾. Λεῖψανα δὲ τούτων τῶν πρώτων Θρακῶν ἐν Ἑλλάδι παρέμειναν ἐν Ἀθήναις μὲν οἱ *Εὐμολπίδαι*, ὧν οἱ ἀπόγονοι ἦσαν ἱερεῖς τῆς Δήμητρος, τὴν λατρείαν ἧς ὡς καὶ τὴν τοῦ Διονύσου εἰσήγαγον οἱ Θρακῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐν Δελφοῖς δὲ οἱ *Θρακίδαί*. Τὰ δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μυθολογούμενα περὶ τῶν αἰοιδῶν Ὀρφῆος, Φιλάμμονος, Θαμύριδος, Μουσαίου καὶ περὶ τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου δηλοῦσιν ἀκριβῶς ὅτι οἱ πρῶτοι Θρακῆς πρωίμως ἤρθησαν εἰς βαθμίδα πολιτισμοῦ ὡς θεραπεύοντες τὰς

¹⁾ *Lejan*: Ethnographie de la Turquie d'Europe, Gotha, ἔτ. 1861, σελ. 5.

²⁾ *Gutschmid*, Kleine Schriften IV, σελ. 85.

³⁾ *Tomaschek*, die alten Thraker, I, σελ. 113, Wien, ἔτ. 1893-94

⁴⁾ Αὐτόθι, σελ. 111—112.

Μούσας καὶ γινώσκοντες τὴν καλλιέργειαν τοῦ οἴτου καὶ τῆς ἀμπέλου. Ἡ διάκρισις δὲ τῶν ἀπογόνων τῶν παλαιότερων Θρακῶν, δηλαδὴ τῶν κατακτηθέντων, ἀπὸ τῶν νεωτέρων Θρακῶν, δηλαδὴ τῶν κατακτητῶν, ὑπῆρχε καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Αἴμου καὶ τῆς Ροδόπης χώρᾳ· διότι οἱ μὲν κατακτηταὶ ἐξηκολούθουν ἀσχολούμενοι περὶ τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν θήραν καὶ τὸν πόλεμον, οἱ δὲ κατακτηθέντες, δηλαδὴ οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Θρακοφρύγες, περὶ τὴν γεωργίαν, τὴν μεταλλουργίαν, τὰς τέχνας καὶ τὴν ἐμπορίαν, ἱστάμενοι οὕτως ὑψηλότερον ἐκείνων ἐν τῷ πολιτισμῷ ¹⁾).

Πρὸς ταῦτα διαφωνεῖ ὁ Kretschmer, νομίζει ὅμως ὅτι οἱ βόρειοι Θραῖκες ἀνέκαθεν διέφερον τῶν παραλίων καὶ τῶν νοτίων ὁμοφυλῶν των, διότι οὗτοι ζῶντες ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ ἀνῆλθον εἰς ὑψηλότερας πολιτισμοῦ βαθμίδας, ἐκεῖνοι δὲ ἀπομεμονωμένοι παρέμειναν πάντῃ βάρβαροι ²⁾. Καὶ ὄντως φυλαίτινες ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους ἴσταντο τοσοῦτον ταπεινῶς ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως, ὥστε δὲν ἠδύναντο ν' ἀριθμῆσιν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους πλέον τῶν τεσσάρων: «Μόνον δ' ἀριθμοῦσι τῶν Θρακῶν γένος τι εἰς τέτταρα διὰ τὸ ὥσπερ τὰ παῖδια μὴ δύνασθαι μνημονεύειν ἐπὶ πολὺ, μηδὲ χρῆσιν μηδενὸς εἶναι πολλοῦ αὐτοῖς ³⁾». Ἡ δὲ ἀλογιστία καὶ ἡ κτηνώδης ἀγνοία τῶν Κεβρηνίων καὶ Σκαιβοῶν Θρακῶν μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Πολυαῖνου βεβαιούντος ὅτι οὗτοι ἐπίστευσαν ὅτι ὁ ἱερεὺς αὐτῶν ἦτο δυνατόν ν' ἀνέλθῃ διὰ ξυλίνης κλίμακος εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπως καταγεύῃ αὐτοὺς ἐπὶ τειθεῖα εἰς τὴν θεάν Ἥραν ⁴⁾.

§ 7. Τὸ ὅτι οἱ τῶν ἱστορικῶν χρόνων Θραῖκες διέφερον τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ ἦθη τῶν συγχρόνων τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες διὰ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν προαγόμενοι ἀλματωδῶς διέπλυσαν τὸν μοναδικὸν ἐκείνων ἐν τῷ κόσμῳ πολιτισμὸν ἐν ᾧ χρόνῳ ἐκεῖνοι διέμενον στάσιμοι ἢ προώδενον λιαν βραδέως, δὲν δύναται βεβαίως νὰ λογισθῇ ὡς ἀσφαλὲς τεκμήριον τοῦ ὅτι ἦσαν ἄλλης φυλῆς καὶ οὐχὶ συγγενεῖς τῶν Πρωτοελλή-

¹⁾ Αὐτόθι, σελ. 112.

²⁾ Kretschmer, Einleitung κτλ. σελ. 172.

³⁾ Ἀριστοτέλους, προβλήμ. XV, 3.

⁴⁾ Πολυαῖνον, VII, 22. «Παρά τοῖς Κεβρηνίοις καὶ Σκαιβοαῖς νόμος τῆς Ἥρας τοὺς ἱερεῖς ἡγεμόνας ἔχειν. Ἦν αὐτοῖς ἱερεὺς καὶ ἡγεμὼν Κόσιγγας. Οἱ Θραῖκες οὐκ ἐπειθάρχουν. Ὁ Κόσιγγας κλίμακας πολλὰς καὶ μεγάλας ξυλίνας ἡγεῖρε συνθεῖς ἄλλας ἐπ' ἄλλαις καὶ λόγος ἦν ὡς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσεται κατερῶν πρὸς τὴν Ἥραν τῶν Θρακῶν ὡς ἀπειθούντων. Οἱ δὲ οἷα δὴ Θραῖκες ἀνόητοι καὶ ἄλογοι δέισαντες τὴν εἰς οὐρανὸν τοῦ ἡγεμόνος ἀνάβασιν ἰκέτευσαν καὶ ὤμωσαν ἢ μὴν ὑπακούσεσθαι πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς προστάγμασιν».

νων. Τὰ Θρακικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ἦσαν ἀναμφισβητήτως βάρβαρα· ἀλλ' εἶναι γνωστὸν σήμερον ἢ ἐνδόλως δύναται ν' ἀποδειχθῇ ὅτι πάντα ἢ τὰ πλεῖστα τούτων, οἷον ἡ σφαγὴ τῆς εὐνοουμένης συζύγου ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός, ἡ περὶ τὰς παρθένους ἐλευθερία, ἡ ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ ἐξαγορά τῆς νύμφης παρὰ τῶν γονέων τῆς, ὁ πρὸς κόσμον στιγματισμὸς τοῦ σώματος τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, αἱ ἐπὶ τῶν τάφων θυσίαι σφαγίων καὶ τῶν ἀγαπητῶν τῷ νεκρῷ ἵππων, αἱ μετὰ τοῦ νεκροῦ συγκατορῦντες ὄπλων, σκευῶν καὶ ἄλλων οἰκιακῆς χρήσεως ἀντικειμένων, αἱ εὐωχίαι καὶ οἱ ἀγῶνες κατὰ τὰς ταφάς καὶ ἄλλα, ἡσάν ποτε καὶ Ἑλληνικά, ἐπεκράτουν δὲ ταῦτα ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ὅτε ἀκόμη ὁ βίος κατὰ τὰ ἄλλα ἀπέιχε πολὺ τῆς πρωτογενοῦς βαρβαρότητος ¹⁾. Τοῦτο δὲ εἶναι πολὺ φυσικόν· διότι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ οὐδὲν ὑπάρχει δυσεξαλειπτότερον τῶν προλήψεων, τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν πατροπαράδοτων ἐθίμων. Ἡ θρησκεία καὶ αὕτη ἡ μητρικὴ γλῶσσα μεταβάλλονται ἢ ὅλως ἀποβάλλονται, τὰ ἔθιμα ὁμῶς διατηροῦνται καὶ ὅταν ἀκόμη αἱ ἰδέαι, ἐξ ὧν ἐγεννήθησαν, πρὸ πολλοῦ μετελλάγησαν ²⁾.

Ἀλλὰ καὶ πολλὰ συνηγοροῦσι περὶ τῆς ταυτότητος τῶν παναρχαίων καὶ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ περὶ τῆς μετὰ τῶν Ἑλλήνων συγγενείας αὐτῶν. Οὕτως ἡ μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς τῆς Θρακίης κατακτήσεως συνεχὴς ὑπαρξις τῶν *Δίων Θρακῶν*, τῶν ὑπὸ τοῦ Τακίτου ³⁾ καλουμένων *Diobesi* (= δίοι Βησσοί), ἡ ἐν ἐπιγραφαῖς καὶ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι διατήρησις τῶν αὐτῶν ἐθνικῶν ὀνομάτων, ὅπερ σημαίνει τὴν ἀδιάλειπτον τῶν ἀρχαίων φυλῶν συνέχειαν, καὶ ἡ ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις διατήρησις τοῦ προϊστορικοῦ βασιλικοῦ ἀκόματος *Τήρης* ὑποδεικνύουσι ταυτότητα τῶν παναρχαίων καὶ ἱστορικῶν Θρακῶν.

Ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ αὐτὴ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Θρακῶν θρησκεία καὶ λατρεία καὶ οἱ αὐτοὶ σχεδὸν θεοί, ὥς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων καὶ ἀνευρισκομένων ὁσημέραι ἐν τῇ Θράκῃ ἀναγλύφων καὶ ἀγαλμάτων θεῶν καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν θρακικῶν νομισμάτων ἀπεικονιζομένων θεῶν· ἡ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βισαλτῶν τύφλωσις τῶν ἐξ νύκτων του, διότι ἠκολούθησαν

¹⁾ Ἴδε καὶ Χ. Τσούντα, αὐτόθι.

²⁾ Παράδειγμα τοῦτου μνημονευτέον ὁ στιγματισμὸς, τ. ἔ. ἡ συνήθεια τῶν πρωτογενῶν ἀνθρώπων τοῦ νὰ κοσμῶσι τὰ γυμνά των σώματα διὰ ποικιλμάτων ἐνστιζομένων διὰ πετυρακτωμένης βελόνης ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος, ὅστις δὲν ἐξέλειπεν ἀκόμη ἐντελῶς οὔτε ἀφ' ἡμῶν οὔτε ἀπὸ λαῶν μᾶλλον πεικολιτισμένων, οἷον τῶν Ἀγγλων, τῶν Γερμανῶν, τῶν Γάλλων καὶ ἄλλων. Τὰ βάρβαρα λοιπὸν ἔθιμα δὲν ἀποδεικνύουσιν ἀεῖποτε παντελῆ ἑλληνικὴν πολιτισμοῦ. τοῦναντίον δὲ συνεπάχχουσι πολλάκις μετὰ μεγάλης προόδου ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν τῇ γενικῇ κοινωνικῇ ἀναπτύξει καὶ προόδῳ.

³⁾ Taciti annal. 38, 39.

ἐκ περιεργείας τὸν Ξέρην εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὡς χώρας συγγενικῆς ἐκστρατείαν¹⁾ ἢ ἀνάμνησις τῆς μετὰ τὸν Ἑλλήνων συγγενείας ἢ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Σεύθου πρὸς τὸν Ξενοφῶντα γενομένη: «οὐδενὶ ἂν ἀπιστήσκειν Ἀθηναίων· καὶ γὰρ ὅτι *συγγενεῖς εἶεν εἰδέναι* καὶ φίλους εἶνους ἐφ' ἑνὸς νομίζειν»²⁾ καὶ «σύνθημα εἶπον (οἱ περὶ τὸν Σεύθην) *Ἀθηναίαν κατὰ τὴν συγγένειαν*»³⁾ αἱ ἐπιγαμίαι τῶν Θρακῶν βασιλέων μεθ' Ἑλληνίδων καὶ ἐπισήμων Ἑλλήνων καὶ δι' Ἀθηναίων μετὰ Θρασῶν, οἶον τοῦ Σιτάλκου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἀδδηρότου Νυμφοδόρου⁴⁾, προζένον τῶν Ἀθηναίων, τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Σεύθου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Περδίκκα, Ἡρακλείδου, Στρατονίκης⁵⁾, τοῦ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἡττηθέντος καὶ ἐκθρονισθέντος Κερσοβλέπτου μεθ' Ἑλληνίδος, ἧς οἱ παῖδες ἔφερον πάντες καθαρῶς Ἑλληνικὰ ὀνόματα καὶ κατὰ τινὰ ἐπιγραφὴν τῶν Δελφῶν ἀνευρεθείσαν ἐτύγγανον ξενίας καὶ τιμητικῆς θέσεως ἐν τῷ θεάτρῳ ὡς Ἑλληνες, τοῦ Σαδάλα μετὰ τῆς Ἑλληνίδος Πολεμοστράτειας⁶⁾ τοῦ Ρομιτάλκου μετὰ τῆς Ἑλληνίδος Πυθοδορίδος⁷⁾, πρὸς δὲ τοῦ Ἀθηναίου Μιλτιάδου, ἡγεμόνος τῆς Θρακικῆς χειρουργήσου, μετὰ τῆς Ἥγησιπύλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Ὀλόρου⁸⁾, τοῦ Νεοκλέους, πατρὸς τοῦ μεγάλου Θεμιστοκλέους, μετὰ τῆς Θρασῆς Ἀδοστόνου⁹⁾, τοῦ ἱστορικοῦ Θουκυδίδου μετὰ Ἐπιφάνους Θρασῆς ἐκ τῆς Σκαπτῆς ὕλης¹⁰⁾, τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Ἰφικράτους μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Κόντος¹¹⁾, τοῦ Ὠρείτου ξαναγοῦ, Ἀθηναίου δὲ πολιτοῦ Χαριδήμου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Κερσοβλέπτου καὶ οἱ στενοὶ συγγενικοὶ δεσμοὶ ἄλλων Ἀθηναίων μετὰ τῶν Θρακῶν ἡγεμόνων Βηρισάδου καὶ Ἀμαδόξου¹²⁾ ἐποδεικνύουσι τὴν συγγένειαν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Θρακῶν, διασφoζομένην ἴσως συγχευμένως ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ταῖς παραδόσεσι τῶν μεταγενεστέρων Θρα-

¹⁾ Ἡρόδοτος, VII, 116 καὶ Ἀλμάρου. Ποιζιλῆς ἱστορίας, V, 11.

²⁾ Ξενοφῶντος, Κ. Ἀν. VII, 2, 31.

³⁾ Αὐτόθι, VII, 39.

⁴⁾ Θουκυδίδου, II, 29.

⁵⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 39.

⁶⁾ Dumont - Homolle. Mélanges d'archéologie et d'épigraphie, Paris, 1892· κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθείσαν ἐν Βιζύῃ, σελ. 30: «Βασιλεὺς Κόντος βασιλεὺς Σαδάλαν καὶ βασιλίσσαν Πολεμοστράτειαν τοὺς ἑαυτοῦ γονεῖς θεοῖς πατράσιν.»

⁷⁾ Αὐτόθι, κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθείσαν ἐν Σηλυβρίᾳ, σελ. 377, ἀρ. 62²: «... ὅπερ τῆς Ρομιτάλκου καὶ Πυθοδορίδος σωτηρίας...»

⁸⁾ Ἡρόδοτος, VI, 39.

⁹⁾ Πινιάρχου, βίος Θεμιστοκλέους, I.

¹⁰⁾ Μαρκελλίνου, βίος Θουκυδίδου, 19.

¹¹⁾ Ἀθηναίων. Δειπνοσοφιστῶν IV, σελ. 131.

¹²⁾ Ἴδε Foucard, Les Athéniens dans la Chersonèse of Thrace, σελ. 9.

κῶν, οἵτινες περιέπεσον σὺν τῷ χρόνῳ εἰς βαρβαρότητα ἔνεκα χαλεπῶν περιστάσεων.

§ 8. Αὗται δὲ αἱ χαλεπαὶ περιστάσεις ἦσαν οὐ μόνον πολιτικαὶ ἐπὶ αἰῶνας ἀνωμαλίαι καὶ ταραχαί, ἃς ἀγνοοῦμεν, καὶ πιέσεις ἀπὸ βορρᾶ τῶν βαρβάρων Σκυθῶν, ὡς ἔκρινε καὶ ὁ ἱστορικὸς Gutschmid, ἀλλὰ καὶ συμμείξεις τῶν Θρακῶν μετὰ μετακινηθέντων βαρβάρων λαῶν, καίπερ συγγενῶν, αἵτινες καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐξηκολούθησαν, ὥτε πλέον ὁ Ἑλληνισμὸς ἐξηπλοῦτο ἀνὰ τὴν χώραν αὐτῶν. Ἐκ τούτων τῶν λαῶν γνωστοὶ τυγχάνουσιν ἡμῖν οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Τεῦκροι, «οἱ διαβάντες εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε Θρήκας κατεστρέψαντο πάντας»¹⁾ οἱ Σκύθαι, οἵτινες μνημονεύονται ὡς ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην μέχρι τῆς χειρονήσου, ἐκδιωχθέντες δ' ἐκείθεν μετὰ χρόνον ὑπὸ τῶν Δολόγκων, οὐδαμῶς ὁμως ἀπιδάνον ὄντος ὅτι παρέμειναν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας: «Σκύθαι γὰρ οἱ νομαδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλέως Λαρείου συνεστράφησαν καὶ ἦλσαν μέχρι τῆς χειρονήσου ταύτης»²⁾ οἱ Τριβαλλοί, οὗς ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου ἐνόρισκον μετὰ τοῦ Αἰμον καὶ τοῦ Ἰστρου οἰκοῦντας³⁾ οἱ Γέται: «παρὰ μὲν οὖν τοῖς Ἑλλήσιν οἱ Γέται γνωρίζονται μᾶλλον διὰ τὸ συνεχεῖς τὰς μεταστάσεις τὰ ἐκπότερα τοῦ Ἰστρου ποιέσθαι καὶ τοῖς Θραξὶ καὶ τοῖς Μοισοῖς ἀναμειγῆσθαι»⁴⁾ ὁ τούτων δὲ εἰς τὴν Θράκην ἐποικισμὸς ἐξηκολοῦται καὶ βραδύτερον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων γινόμενος: «ἔτι γὰρ ἐφ' ἡμῶν Ἀλκιος Κάτος μετόπισεν ἐκ τῆς περαιῆς τοῦ Ἰστρου πέντε μυριάδας σφημάτων παρὰ τῶν Γετῶν, ὁμογλόττον τοῖς Θρηξὶν ἔθους, εἰς τὴν Θράκην καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι Μυσοὶ καλούμενοι, ἧτοι καὶ τῶν προτέρων οὕτω καλουμένων, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ Μυσῶν μετονομασθέντων ἢ τῶν ἐν τῇ Θράκῃ Μυσῶν καλουμένων πρότερον»⁵⁾.

Ὡσαύτως οἱ ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην Κέλται ἀνεμείχθησαν τοῖς Θραξί: «τοὺς τε Κέλτους τοὺς ἀναμειγμένους τοῖς Θραξί»⁶⁾ καὶ «τινὰ τούτοις (τοῖς Θραξίαις ἔθουσι τοῖς οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἐντὸς τοῦ Ἰστρου χώρᾳ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος) ἀναμειμικται Σκυθικά ἢ Κελτικά»⁷⁾. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀτταριᾶται, Ἰλλυριζὸν ἔθνος, ἐπήρξαν καὶ τῶν ἄλλων Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν⁸⁾, καὶ οἱ Σκορδίσκοι ἐπὶ

¹⁾ Ἡρόδοτος, VII, 20.

²⁾ Αὐτόθι, VII, 40.

³⁾ Ἀρριανὸς, Ἀλ. Ἀν. I, 2.

⁴⁾ Στράβωνος, VII, 3, 13.

⁵⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 10.

⁶⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 11.

⁷⁾ Αὐτόθι VII, 5, 1.

⁸⁾ Αὐτόθι, VII, 5, 11.

τοσοῦτον ηὔξήθησαν, ὥστε καὶ μέχρι... Θρακίων ὄρων προήλθαν»¹⁾ καὶ «*Σκύθαι καὶ Σαρμάται*» καὶ γὰρ νῦν ἀναμεινύονται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θραξὶ καὶ τὰ *Βασταρνικά*, μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς τοῦ Ἰστροῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντὸς· τοῖς δὲ καὶ τὰ *Κελτικά*. αἱ τε *Βόιοι* καὶ *Σκορδοσκοί* καὶ *Τανρίσκοι*»²⁾ καί: «τῶν μὲν ἐκ τῆς περσίδος Σκυθῶν καὶ Βασταρνῶν καὶ Σαρματιῶν ἐπικρατούντων πολλὰς, ὥστε καὶ ἐπιβαίνειν... καὶ καταμένειν τινὰς αὐτῶν... ἐν τῇ Θράκῃ»³⁾. Ἐκ τῶν προειρημένων λοιπὸν μαρτυριῶν καταφαίνεται ἡ τῶν Θρακῶν μεγάλη καὶ συνεχὴς ἐπὶ αἰῶνας ἐπιμειξία μετ' ἄλλων βαρβάρων ἔθνων καὶ διὲν μετὰ τῶν Σκυθῶν ἀνέκαθεν, ὅπερ βεβαίαι καὶ ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος λέγων «Θρήξιν μειγάδες Σκύθαι»⁴⁾, καὶ ἡ ἐκ τούτων στασιμότης αὐτῶν ἐν τῷ πολιτισμῷ καὶ ἡ εἰς βαρβαρότητα σὺν τῷ χρόνῳ μεταπίψις. Ἐντεῦθεν ὁμως δὲν ἔπεται, ὥς ὑπὸ τινων νομίζεται, ὅτι οἱ Θραῖκες ἀπέβαλον καὶ τὸν ἀρχαῖον τῶν χαρακτήρα μεταβληθέντες εἰς Σκυθικὸν ἔθνος· πάντως καὶ μετ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἐπιμειξίαν δὲν ἀπέξενώθησαν, ἀλλὰ παρέμειναν ἀνήκοντες εἰς τοὺς Θρακοφρυγικοὺς λαοὺς, οἵτινες κατὰ τὸν Gerhart μετὰ τῶν συγγενῶν Πελασγοελληνικῶν καὶ Καρολελεγκικῶν ἀπέτελσαν ἐν μέρει κατὰ τοὺς ἀρχαιότατους χρόνους τοὺς τῶν Ἑλλήνων προκάτορας, δηλαδὴ τοὺς Προτοελλήνας⁵⁾.

§ 9. Διὰ δὲ τῶν ἐπὶ τῶν Θρακικῶν παραλίῳν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, μετ' ὧν οἱ Θραῖκες διετέλουν ἐκ ἀποικιστικῶν ἐπικολωνιῶν, διὰ τῶν ἀμοιβαίων ἐπιγαμιῶν Ἑλλήνων καὶ Θρακῶν, τῶν ἐπισήμων, ὡς προερρήθη, διδόντων τὸ παράδειγμα καὶ διὰ τῆς ἀναγνωριζομένης ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἔθνων παλαιᾶς φιλίτικῆς συγγενείας ὁ Ἑλληνισμός, τ. ἔ. ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμός, ἤρξατο ἐπιδρῶν ἐπ' αὐτοὺς βεβαρβαρωμένους βραδέως μὲν, ἀσφαλῶς δέ. Τοῦτο τεκμηριοῦται καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων τῶν βασιλέων τῶν Ὀδρυσῶν, ὅτινα εἶναι ἀποτυπώματα τῶν τῶν παραλίῳν Θρακικῶν Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ τῶν τῶν Μακεδόνων βασιλέων, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Σπαραδόκου καὶ τοῦ Σεῦθου I εἰσαγωγῆς τοῦ Ἀθηναίου νομισματικοῦ συστήματος πρὸς διενεχόμεναι τῶν ἀμοιβαίων μεταξὺ Θρακῶν καὶ Ἀθηναίων συναλλαγῶν καὶ σχέσεων καὶ ἐκ τῆς μιμήσεως τῶν συμβόλων τῆς Μακεδονίας μὲν ὑπὸ τοῦ Μηδόκου I (405—391), τῆς Θάσου δὲ ὑπὸ τοῦ Κετριπόλεως βραδύτερον, ὑφισταμένων ὁμως καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἑθνικῶν συμβόλων, τοῦ ἵππου καὶ τοῦ ἱππέως. Ἀπὸ τῆς κατακτίσεως δὲ τῆς Θρά-

¹⁾ Αὐτόθι, VII, 5, 12.

²⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 2 καὶ VII, 5, 2.

³⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 13.

⁴⁾ Ἀπολλωνίου Ροδίου, Ἀργοναυτικά, IV, 320.

⁵⁾ Ἴδε καὶ Βλ. Σκορδέλη, Θρακικαὶ μελέται, Λειψία, ἔτ. 1877, σελ. 39 καὶ ἐξῆς.

κης ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διαδόχων καὶ τῶν ἐπιγόνων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὁπότε καὶ αἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἰδρυμένα Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, αἱ χρησιμεύουσαι ὡς στρατιωτικοὶ σταθμοὶ τε καὶ ἐμπόρια, ἤκμαζον, ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐποιεῖσато μεγάλας προόδους παρὰ τοῖς Θραξίν, ἰδίως παρὰ τοῖς ἐν ταῖς πεδιάσιν οἰκοῦσιν. Ἐξ 46 ὀνομάτων λ. χ. μισθοφόρων Θρακῶν ὑπηρετούντων παρὰ τῷ Ἀθηναϊκῷ στρατῷ φθίνοντος τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος τὰ 15 μόνον εἶναι Θρακικά, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ Ἑλληνικά κατὰ τινα ἐπιγραφὴν¹⁾. Κατ' ἄλλην δὲ τῶν αὐτῶν χρόνων εὐρεθεῖσαν παρὰ τῇ Βησσαρίᾳ φαίνεται ὅτι οἱ ἐν τῇ πεδιάδι οἰκοῦντες Βησσοὶ καὶ προφανῶς συν-οικοῦντες Ἕλλησιν οὐ μόνον ἐλάουν καὶ ἔγραφον ἑλληνιστί, ἀλλὰ καὶ ἐπολιτεῦντο ὡς οἱ Ἕλληνες καὶ ἀγῶνας ἐτέλουν²⁾. Βραδυτέρων δέ, ὅτε οἱ Ρωμαῖοι ἀπὸ τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος ἤρξαντο ἀναμενόμενοι εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Θράκης πράγματα, οἱ πλείστοι τῶν Θρακῶν σχεδὸν φαίνονται ὅτι ἑλληνίζουσι μεταχειριζόμενοι καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι ὁ ἔθνιζος τῶν Θρακῶν χαρακτὴρ δὲν ἐξηλείφετο τελείως, διότι πολλὰ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν παραδόσεων καὶ ἰδίως πολλὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐπιγόνια θέσμια παρέμενον διατηρηθέντα ἐπὶ πολὺν καὶ βραδυτέρον χρόνον, ὁπότε φαίνονται ἐντελῶς πλέον ἐξηλληνισμένοι, ὡς τεκμηριοῦται ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν³⁾. Οὗτο λ. χ. τινὲς τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν, οἵτινες ἀντικατέστησαν ἢ ἀφομοιώθησαν πρὸς παλαιότερους καθαρῶς θρακικοὺς, λαμβάνουσι πολλάκις θρακικὰς προσσηγορίας, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι αἱ παλαιαὶ τοῦ λαοῦ θρησκευτικαὶ ἰδέαι καὶ πεποιθήσεις δὲν ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν καθαρῶς θρακικῶν θεῶν ἢ ἡρώων θεοποιηθέντων ἀπαντῶσιν, εἰ καὶ σπανίως, οἷον Μηδιζεύς, Σουριγέθης, Τυθαΐης, Ἀσδοῦλης, Δερζελάτης, Ταμβοδούλης, καὶ ἐνίοτε παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ ὀνόματι τοῦ ἀφομοιωθέντος θρακικοῦ θεοῦ παρατίθεται καὶ τὸ θρακικόν, οἷον Ἀρτεμις-Γερμεθίς, Ζεὺς-Ζβελοθοῦρδος⁴⁾.

¹⁾ CIA, II, 964.

²⁾ Dumont-Homolle. Mélanges κτλ. σελ. 322.

³⁾ Αὐτόθι, σελ. 213.

⁴⁾ Τοῦτο φρονεῖ ὁ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Σοφίας καθηγητὴς Καζαρόω· ἀλλὰ ἡμῖν πιθανώτερον φαίνεται τὸ μὲν Γερμεθίς (Germetitha) νὰ ἐκληφθῇ ὡς τοπικὴ τῆς θεᾶς προσσηγορία ἐκ τοῦ ὀνόματος Γερμη, πόλεως ἱερᾶς κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἐν τῇ ἐλλάσσονι Μυσίᾳ τῆς Ἀσίας ἢ ἐκ τοῦ Κελταβοῦ Germa, ὀνόματος πόλεως ἐν Γαλιατίᾳ, πρβλ. καὶ τὸ Germizera-Ζερμι-Ζίργα παρὰ Πτολεμαίῳ (Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 231)· τὸ δὲ Ζβελοθοῦρδος, ὡς ἐπίθετον τοῦ θεοῦ, ἀναλογοῦν τῷ ἑλληνικῷ κεραῖνιος καὶ μᾶλλον ξενικόν, Σκευθικόν.

Ἐπὶ τῆς Ρωμαιοκρατίας ὁ Ἑλληνισμὸς συνετέλεσεν ἐν τῇ Θράκῃ τὸ ἔργον του· διότι, ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῇ χώρᾳ γλώσσης καὶ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπὶ τῶν μνημείων τέχνης, δύναται ἀσφαλῶς νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Θραῖκες ἦσαν ἀπὸ τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος ἐξηλληνισμένοι, ὅπερ μαρτυροῦσι καὶ οἱ ἐπίσημοι λόγοι τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ: «οἱ περὶ τὴν Θράκην καὶ τὴν Ἰωνίαν οἰκοῦντες Ἑλλάδος ἐσμέν ἐκγονοί»¹⁾. Ὅρειναί τινες φυλαὶ διεφύλαξαν ἐπὶ μακρότερον χρόνον τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἀπὸ τοῦ πέμπτου μ. Χ. αἰῶνος, ὁπότε ἄρχονται αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀπὸ βορρᾶ τῶν Σλαβῶν ἐπιδρομαί, ἐπεχώρησαν εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ οὕτω πάντες οἱ Θραῖκες ἀνεξαιρέτως ἐνομιζόντο καὶ ἐκαλοῦντο *Ρωμαῖοι*, τ. ἔ. «Ἕλληνες»²⁾. Τοῦτο δ' ἐπετεύχθη διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις εἶχεν ὡς ὄργανον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τὸ πλεῖστον ἥθη καὶ ἔθιμα καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς νέας πρωτευούσης τῆς Βυζαντιακῆς αὐτοκρατορίας, ἥτις κατέστη τὸ κέντρον ἥδη τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ πολιτισμοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

¹⁾ Ἰουλιανὸς, λόγ. Γ.

²⁾ Περβλ. καὶ *Léjan*, αὐτόθι σελ. 13.